

Dr. Gödölle István*

A KORÁBBI VÉDJEGY MINT LAJSTROMOZÁST GÁTLO ÉS TÖRLÉSI OK – 1. RÉSZ

1. BEVEZETÉS

A védjegyoltalom a védjegyjogosultnak kizárólagos jogot biztosít a védjegy gazdasági tevékenység körében történő használatára. Ha a kizárólagos használati jog más korábbi kizárólagos védjegy- vagy egyéb jogával ütközne, ez egyrészt méltánytalan lenne a korábbi jogsullttal szemben, másrészt a használat tekintetében nemkívánatos jogvitákat eredményezne. A védjegyoltalom feltételeit úgy kell tehát megállapítani, hogy az ilyen helyzetek elkerülhetőek legyenek. Ez már a Párizsi Uniós Egyezmény (a továbbiakban: PUE) ama rendelkezésében megfogalmazásra került, hogy a származási országban szabályszerűen lajstromozott védjegy lajstromozása az unió többi országában elutasítható vagy a védjegy érvényteleníthető, ha az „harmadik személy szerzett jogait sértheti abban az országban, ahol az oltalmat igénylik.”¹

A jelen tanulmányban a védjegyoltalomból kizáró okok közül a korábbi védjegyeket kívánjuk szemügyre venni. Az alkalmazott rövidítések jegyzéke a cikk végén található.

2. A VISZONYLAGOS KIZÁRÓ OKOK JELLEGE ÉS CÉLJA

A védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (a továbbiakban: Vt.) kizárja az oltalomból az olyan megjelöléseket, amelyek használata más fennálló védjegyjogát vagy egyéb kizárólagos jogát sértené. Ezt a Vt.-ben a 4–6. §-okban meghatározott viszonylagos kizáró okok vannak hivatva biztosítani, amelyek megfelelnek az Európai Parlament és a Tanács a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló 2008/95/EK Irányelve (2008. október 22.) (kodifikált változat) (a továbbiakban: irányelv) kötelező 4. cikk (1)–(3) bekezdéseinek és fakultatív 4. cikk (4) bekezdése (a), (b), (c) és (f) pontjainak.

A Vt. 4. és 5. §-ában meghatározott viszonylagos kizáró okok lényegében absztrakt kizárási jogalapok, más szóval kizárási jogcímek (az irányelv angol szövegében: „*grounds for refusal or invalidity*”, német szövegében: „*Eintragungshindernisse – Ungültigkeitsgründe*”, francia szövegében: „*motifs de refus ou de nullité*”).

* Szabadalmi ügyvivő, Gödölle, Kékes, Mészáros & Szabó Szabadalmi és Védjegy Iroda, ipright@godollepat.hu.

¹ PUE 6quinquies cikk B) bek. 1. pont.

A Vt. a „kizáró ok”, illetve az „ok” kifejezést kétféle értelemben használja. A Vt. 61/B. § (3) bekezdése szerint a „felszólalásban meg kell jelölni az annak alapjául szolgáló okot (a felszólalás okát)”, és a felszólalás benyújtására rendelkezésre álló három hónapos határidő elteltét követően nem jelölhető meg újabb felszólalási ok [Vt. 61/D. § (8) bek.]. Hasonlóképpen a törlési eljárásban is „meg kell jelölni a törlés alapjául szolgáló okokat”, és itt is van egy záros határidő, amely után újabb törlési ok nem jelölhető meg [Vt. 72. § (3) bek. és 73. § (1) bek.]. A bírósági eljárásban az ilyen utóbb megjelölt „felszólalási vagy törlési okot a bíróság figyelmen kívül hagyja” [Vt. 91. § (3) bek.].

Eme törvényhelyeknél az „ok” nem jogalapot jelent, hanem azt a konkrét korábbi védjegyet, egyéb jogot, illetve ténykörülményt, amelyre a felszólalást, illetve a törlési kérelmet alapítják. Ha ez a konkrét ok megfelel a Vt. 4–6. §-aiban meghatározott valamelyik „kizáró ok”, azaz jogalap definíciójának, akkor kell a védjegybejelentést elutasítani, illetve a védjegyet törölni. Adott esetben több „ok” – pl. több korábbi védjegy – ugyanazon a jogalapon érvényesíthető, illetve egy „ok” – pl. egy korábban használt név – figyelembe vehető többféle jogalapon.

A büntetőjogban hasonló viszony van az absztrakt büntetőjogi tényállások és a konkrét bűncselekmények között. Senkit sem lehet bűnösnek nyilvánítani és megbüntetni – legalábbis egy jogállamban – pusztán valamely büntetőjogi rendelkezés miatt. Az „ok” csak valamely konkrét cselekmény vagy mulasztás lehet, ha az „tényállásszerű”, azaz megfelel a Büntető Törvénykönyvben szereplő valamely bűncselekmény tényállásának.

Hasonló viszony van a szabadalmi jogban a szabadalmazhatósági feltételek (Szt. 1–6. §) és a szabadalom megsemmisítése alapjául szolgáló „okok” [Szt. 80. § (3) bek.; 81. § (1) bek.; 99. § (3) bek.] között. A megsemmisítés alapjául szolgáló ok pl. olyan konkrét nyilvánosságra jutás – nyomtatványi közzététel, nyilvános ismertetés, bemutatás vagy gyakorlatbavétel – lehet, amely megfelel a szabadalmazhatósági feltételekben meghatározott kritériumoknak, azaz az elsőbbségnél korábbi, vagy beletartozik a teljes kiterjesztésű technika állásába és a találmányt ismerteti, vagy olyan kitanítást tartalmaz, amelynek alapján a találmány a szakember számára nyilvánvaló.

A védjegyjogi kizáró okok „viszonylagos” jelzője a korábbi joghoz való viszonyra utal. Ha nem áll fenn más releváns korábbi joga, az adott ügyben nincs viszonylagos kizáró ok.² A magyar védjegyoltalom területiális hatályának megfelelően csak olyan korábbi jogok vehetők kizáró okként figyelembe, amelyek Magyarországon állnak fenn, vagy Magyarországra (is) kiterjedő hatályúak.

A viszonylagos kizáró okok egyik célja tehát a mások korábbi jogaival való ütközés kizárása. A másik cél – mint alább látni fogjuk – annak biztosítása, hogy az egymással konkuráló védjegybejelentések közül a korábbi elsőbbségű kapjon védjegyoltalmat.

² Dr. Gödölle István: A feltétlen és a viszonylagos kizáró okok, valamint az árujegyzék kapcsolata. Védjegyvilág, XIV. évf. 3. sz., 2004, p. 38–41.

2.1. A korábbi jogokkal való ütközés kizárása

Az iparjogvédelmi jogok – így a védjegyjog is – abszolút szerkezetűek, a jogosult számára mindenki mással szemben kizárólagosságot biztosítanak. A kizárólagossághoz és ahhoz, hogy a védjegyek alapvető eredetjelző funkciójukat elláthassák, biztosítani kell, hogy a fennálló védjegyjogok egymással ne ütközzenek, és lehetőleg más típusú kizárólagos jogokkal se legyen ütközés.

A viszonylagos kizáró okok egyik célja, hogy egy újabb védjegybejelentéssel csak olyan, a megjelölés és az árujegyzék által együtt meghatározott tartományt lehessen lefoglalni, amely kívül esik harmadik személyek számára jogilag már védett tartományokon. Ezáltal – legalábbis elvben – biztosítani lehet, hogy valamely lajstromozott védjegy az árujegyzékben megadott árukra, illetve szolgáltatásokra mások jogainak sérelme nélkül használható legyen.

Ez a korábbi védjegyek viszonylatában azért lehetséges, mert az irányelvnek megfelelően egy korábbi védjegynek egy későbbi megjelölés lajstromozását kizáró hatása³ és a korábbi védjegy oltalmi köre⁴ egymással összhangban van megállapítva. Ezeket a rendelkezéseket azonos módon kell értelmezni.⁵ Ennek következtében egy megjelölés lajstromozhatóságára („*registrability*”) elvégzett védjegykutatás egyben eligazítást ad a megjelölés szabad használhatóságára („*freedom of use*”) is.

Megjegyezzük, hogy az egyéb iparjogvédelmi formáknál ez nem mindig áll. Például szabadalomnál a szabadalmazhatóság kérdése, hogy a találmány a technika állásához képest új-e és feltalálói tevékenységen alapul-e, és a találmányt megvalósító berendezés, eszköz, termék, eljárás stb. szabadalomtisztaságának kérdése, hogy az beleesik-e más érvényes szabadalmának oltalmi körébe, egymástól különböznek, ezért eltérő jellegű kutatást és értékelést igényelnek.

A fenti célt azonban csak olyan védjegy-lajstromozási rendszerben lehet elérni, és ott sem tökéletesen, amelyben a lajstromozó védjegyhatóság hivatalból teljes vizsgálatot végez a viszonylagos kizáró okokra is. Ilyen rendszer volt hazánkban az 1890. évi Vt. hatálya alatt 1962-től⁶ 1970-ig, az 1969. évi Vt. hatálya alatt 1970-től 1997-ig, majd a Vt. hatálya alatt 1997-től 2004-ig.

A Vt.-t módosító 2003. évi CII. törvény 2004. május 1-jei hatállyal eltörölte a hivatalból végzett vizsgálatot a viszonylagos kizáró okokra, s helyette bevezette a felszólalás intézményét. A korábbi akadályozó védjegy vagy egyéb jog jogosultja, de csak ő, a védjegybejelentés meghirdetése utáni három hónapon belül felszólalhat a védjegybejelentés ellen (Vt. 61/B. §),

³ Vt. 4. § (1) bek.

⁴ Vt. 12. § (2) bek.

⁵ EU Bírósága C-291/00 Arthur/Arthur et Félicie, 41–43. bek.

⁶ 1962. január 1. óta az Országos Találmányi Hivatal „a lajstromozást relatíve gátló okokra” is kiterjedő teljes elővizsgálatot alkalmazott. Lásd dr. Almay György, dr. Bognár Istvánné, Séthly Imre: Iparjogvédelem. Kézirat, 3. változatlan utánnomás. Mérnöki Továbbképző Intézet, Budapest, 1968, p. 97–98.

és ez esetben a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) érdemi vizsgálatot végez a viszonylagos lajstromozási okok tekintetében is, de csak a felszólalásban hivatkozott konkrét korábbi jog, a felszólalás oka tekintetében [Vt. 61/H. § (1) bek.].

Ez a felszólalási rendszer 2004 óta értelemszerűen vonatkozik a Magyarországot megjelölő nemzetközi védjegyekre is (Vt. 76/P. §). A közösségi védjegyeknél a kezdetektől (1996-tól) fogva ilyen felszólalási rendszer van.⁷ A korábbi közösségi védjegyek oltalma hazánknak az Európai Unióhoz történt csatlakozása folytán 2004. május 1-jétől terjed ki Magyarországra.

2004-ben a csatlakozással kb. 47 000 magyar védjegyhez és kb. 156 000 Magyarországra kiterjedő nemzetközi védjegyhez kb. 215 000 közösségi védjegy jött hozzá. A hatályos védjegyállomány tehát a csatlakozás folytán egy nap alatt kb. 203 000-ról kb. 418 000-re növekedett.

2012 végén a hatályos védjegyállomány 56 130 magyar védjegyet, 121 145 Magyarországra kiterjedő nemzetközi védjegyet (2011. évi adat) és 888 373 Magyarországon is hatályos közösségi védjegyet foglalt magában.⁸ Ez összesen 1 065 648 érvényes védjegyet jelent, a hatályos védjegyek száma nyolc év alatt a csatlakozás előttinek több mint ötszörösére növekedett.

A viszonylagos kizáró okok tekintetében csak felszólalás alapján végzett vizsgálat eredményeképpen a Magyarországon hatályos védjegyállományban nagy számban vannak olyan védjegyek, amelyek az egyidejűleg fennálló korábbi védjegyek miatt valószínűleg ki lennének zárva a védjegyoltalomból. Ez a helyzet egyrészt megnehezíti annak feltárását, hogy egy új megjelölés lajstromozható-e vagy sem, másrészt – ha eme párhuzamosan fennálló védjegyoltalmaknak megfelelő védjegyeket egymástól különböző jogosultak használják is – a fogyasztók a védjegyeket egymással összetéveszthetik.

A védjegyek összetévesztésekor a fogyasztók az áru, illetve szolgáltatás eredete tekintetében esnek tévedésbe. Ehhez hasonló az a helyzet, amikor egy védjegy önmagában téveszti meg a fogyasztókat az áru, illetve szolgáltatás valamely tulajdonsága vagy egyéb körülmény tekintetében.⁹ Míg az utóbbit a Vt. közérdekű kizáró oknak¹⁰ tekinti nyilván fogyasztóvédelmi megfontolásból, az előbbit különös módon csupán a korábbi jogosult magánérdekű sérelmének, amelynél az orvoslás kezdeményezését a korábbi jogosult diszkrecionális jogává teszi, ő és csakis ő szólalhat fel a későbbi védjegybejelentés ellen, illetve indíthat törlési eljárást a későbbi védjegy ellen.¹¹ A fogyasztóknak, érdekvédelmi szerveiknek és a fogyasztók védelmére létrehozott hatóságoknak nincs szerepük az ilyen esetekben. Az SZTNH is csak a korábbi védjegyjogosult kezdeményezése alapján járhat el.

⁷ Régi KVR 42. cikk; KVR 41. cikk.

⁸ SZTNH Éves jelentés. Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2013, p. 37.

⁹ *Gödölle István*: A fogyasztók megtévesztése a védjegyjogban. Jogtudományi Közlöny, LXIX. évf. 3. sz., 2014. március, p. 142–153.

¹⁰ Vt. 3. § (1) bek. b) pont.

¹¹ Vt. 61/B. § (1) bek.; Vt. 72. § (2) bek.

2.2. A konkuráló védjegybejelentések elsőbbsége

A védjegy jog egyik alapelve az elsőbbség elve, amely szerint az egymással konkuráló védjegybejelentések közül a korábbi elsőbbségű javára történik a lajstromozás. Ezt is biztosítják a Vt. 4. §-ában a korábbi védjegyek tekintetében meghatározott viszonylagos kizáró okok.

Az 1969. évi védjegy törvény a védjegyoltalmi igény tekintetében úgy rendelkezett, hogy „[h]a több bejelentő azonos vagy hasonló megjelölés lajstromozását kéri, a védjegyet annak javára kell lajstromozni, akinek korábbi elsőbbsége van, kivéve, ha valamelyik érdekelt az elsőbbséget megelőző használatot igazol”.¹²

A Vt. nem tartalmaz külön rendelkezést a védjegyoltalmi igényre több, egymástól független bejelentő esetében. Összhangban az irányelvvel, az elsőbbség elvét úgy érvényesíti, hogy a későbbi elsőbbségű védjegybejelentést kizárja a védjegyoltalomból azáltal, hogy a korábbi elsőbbségű védjegybejelentés is – a lajstromozástól függően – korábbi védjegynek számít [Vt. 4. § (2) bek. második mondat]. Ha tehát két egymástól független azonos védjegybejelentés van, és a bejelentőknek a megjelöléshez semmiféle egyéb joguk nem fűződik, akkor az elsőbbségi időpontok szerint „fürgébb” bejelentő javára fogják a megjelölést lajstromozni, a későbbi bejelentést pedig el fogják utasítani, ha ellene a korábbi bejelentő felszólal.

Ha a későbbi elsőbbségű bejelentő a másik bejelentés elsőbbségénél korábbi olyan egyéb jogára tud hivatkozni, amely egyéb jog viszonylagos kizáró okot képez, akkor ezzel „kilóheti” az őt megelőző bejelentést, és így a megjelölést az ő javára fogják lajstromozni.¹³ Lehetséges, hogy a korábbi elsőbbségű bejelentő is tud kizáró okot képező még korábbi jogára hivatkozni. Több lajstromozás nélküli korábbi használat esetén a szolgálai utánzás tilalma alapján az tilthatja el a másikat a használatától, aki előbb került versenyjogilag védett helyzetbe. Ez pedig a Tpv. 6. §-ának rendelkezései és a joggyakorlat szerint az a versenytárs, akinek használata folytán előbb vált a megjelölés annyira ismertté, hogy arról a forgalmi körökben őt, illetve áruját vagy szolgáltatását szokták felismerni.¹⁴

2.3. A viszonylagos kizáró okok függetlensége

A viszonylagos kizáró okok fenti jellegéből és céljából következik, hogy ha egy megjelölés tekintetében több konkrét kizáró ok merül fel, a megjelölés lajstromozhatóságánál az egyes okokat külön-külön kell figyelembe venni. A szabadalmi jogban a feltalálói tevékenység elbírálásánál megengedett a technika állásához tartozó több publikáció kitanításának kombinálása. A védjegy jogi gyakorlat szerint nem lehet a kizáró okokat a védjegy vagy az áru-

¹² 1969. évi Vt. 4. § (1) bek.

¹³ Dr. Gödölle István: Gondolatok a védjegy törvény novellájához. Védjegyvilág, XIII. évf. 1. sz., 2003, p. 8–9.

¹⁴ BH 1993/310 „RAPID”.

jegyzék tekintetében kombinálni sem egymástól eltérő jogalapú okok esetén, sem azonos jogalapon érvényesíthető több oknál, pl. több korábbi védjegynél.

A kombinációnak még akkor sincs helye, ha a konkrét kizáró okokat ugyanazon jogosult különböző jogai képezik, és azok oltalmi köre egymást átlapolja. A megjelölés fogyasztókra gyakorolt összbnyomását külön-külön kell összevetni minden egyes korábbi védjegy összbnyomásával. Ez még a 6.2.3. pontban alább tárgyalt védjegycsaládnál is így van, a megjelölést a család védjegytagjaival egyenként kell összehasonlítani.

A viszonylagos kizáró okokat a Vt. három csoportban tárgyalja: a korábbi védjegyek, a korábbi egyéb jogok és a képviselő, illetve ügynök által jogosulatlanul tett védjegybejelentés. Ezek közül a továbbiakban csak a korábbi védjeggyel mint kizáró okkal fogunk foglalkozni, kivéve a korábbi jó hírnevű védjegy általi kizártságot, amit egy másik dolgozatban tárgyaltunk.¹⁵

3. A KORÁBBI VÉDJEJYEK

3.1. A korábbi védjegy fogalma

A védjegy akkor korábbi, ha elsőbbsége legalább egy nappal megelőzi a bejelentett megjelölés, illetve a törölni kért védjegy elsőbbségét. Ha a védjegy elsőbbsége ugyanarra a napra esik, nem számít korábbinak, de későbbinek sem.

A Vt. 4. §-a – ellentétben a Vt. 5. §-ával – nem említi, hogy viszonylagos kizáró okot csak más korábbi védjegye képezhet.¹⁶ A joggyakorlat ezt mindig ekként értelmezte, abban az időszakban is (1997–2004), amikor az MSZH a viszonylagos kizáró okok tekintetében hivatalból végzett vizsgálatot. Előfordult, hogy a lajstromozási akadályként felhívott védjegy jogosultja ugyanahhoz a cégcsoporthoz tartozott, mint a bejelentő, pl. anya- és leányvállalat. A joggyakorlat általában az ilyen esetekben sem fogadott el hozzájáruló nyilatkozatot. A kizáró okot úgy lehetett elhárítani, hogy vagy a bejelentés vagy a korábbi védjegy cégcsoporton belüli átruházásával ugyanaz a jogi személy lett a jogosultja mind a két jognak.

A korábbi védjegy csak akkor képez kizáró okot, ha még érvényben van. Ez a fontos feltétel sem derül ki a Vt. 4. § (2) bekezdésének szövegéből. Az elsőbbség napja előtt megszűnt oltalmú védjegyek önmagukban már nem jelentenek akadályt egy új védjegybejelentés tekintetében. Ez alól kivétel a Vt. 5. § (2) bekezdésének *b*) pontjában meghatározott eset, de csak két évig.¹⁷

¹⁵ Dr. Gödölle István: A jó hírű védjegy mint kizáró ok a védjegyjogban. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 8. (118.) évf. 6. sz., 2013. december, p. 148–169.

¹⁶ Gödölle: i. m. (13), p. 4.

¹⁷ Dr. Gödölle István: A korábbi használat és a megszűnt védjegy mint kizáró ok a védjegyjogban. Védjegyvilág, XXIII. évf. 1–2. sz., 2013, p. 21.

Abban a ritka esetben, ha azonos napra esnek az elsőbbségek, egyik bejelentés, illetve védjegy sem korábbi a másiknál, egyik sem tud fellépni a másik ellen, *koegzisztencia* alakul ki. Ez sajátos kizárólagos jogot (duopóliumot) eredményez; egymást nem tudják eltíltatni, de bármelyikük felléphet harmadik személlyel szemben. Ilyen duopólium keletkezhet ütköző védjegyeknél is belenyugvás esetén.¹⁸

Figyelemre méltó, hogy az 1969. évi Vt. megadta, hogy kizáró okot mások még érvényben lévő védjegyei képeznek. A védjegyoltalomból ki voltak zárva az olyan megjelölések, amelyek azonos vagy hasonló áruk, illetve szolgáltatások tekintetében másnak védjegyoltalom alatt álló vagy korábbi elsőbbséggel bejelentett védjegyével azonosak vagy ahhoz az összevetéshetőségig hasonlóak voltak.¹⁹

A Vt. vonatkozó rendelkezése, amely nem említi, hogy a korábbi védjegynél más korábbi védjegyéről van szó, és annak oltalom alatt állónak kell lennie, a régi irányelv nézetünk szerint nem eléggé pontos rendelkezéseinek mechanikus átvételéből adódott. Különös módon ezek a nem pontos rendelkezések lényegében ugyanolyan szöveggel szerepelnek az irányelv kodifikált változatában.²⁰

3.2. Az elsőbbség szabálya

Mind a bejelentésnél, illetve védjegynél, mind a korábbi védjegynél, illetve védjegybejelentésnél az elsőbbség általában a bejelentés napja (bejelentési elsőbbség) vagy adott esetben ennél legfeljebb hat hónappal korábbi uniós, kiállítási, illetve belső elsőbbség.²¹ A használat nem alapoz meg elsőbbséget. Az elsőbbségi időpont mindig napban van meghatározva, órát és percet nem lehet figyelembe venni. Ezt közösségi védjegyek vonatkozásában megerősítette az EU Bíróságának egy előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítélete.²²

Az elsőbbség fenti szabálya folytán lehetséges, hogy egy később bejelentett védjegy mégis kizáró okot képez, mert pl. uniós elsőbbsége megelőzi az előbb bejelentett védjegy bejelentési napját. Ha az elsőbbség csak egy nappal is korábbi, fennáll a kizáró ok.

Megjegyezzük, hogy az 1948. június 1. előtti magyar védjegyjogban a lajstromozó kereskedelmi és iparkamarák a kérelem beérkezésének óráját is feltüntették, és a kizárólagos jog ettől az időponttól kezdve illette meg a jogosultat.²³ Az 1969. évi Vt. hatálya alatt pedig az ugyanazon a napon érkezett védjegybejelentések elsőbbségét a hivatali iktatás sorszáma határozta meg.²⁴

¹⁸ Vt. 17. § (4) bek.

¹⁹ 1969. évi Vt. 1. § a) pont és 3. § (3) bek. c) pont.

²⁰ Irányelv 4. cikk (1) és (2) bek.

²¹ Vt. 53. § (1) bek.

²² EU Bírósága C-190/10 RIZO, RIZO, EL ERIZO/RIZO'S.

²³ Dr. Vida Sándor: A magyarországi védjegyoltalom története. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 7. (117.) évf. 4. sz., 2012. augusztus, p. 52.; 1890. évi Vt. 14. § (1) bek. b) pont és 19. §; 6.200/1948. Korm. sz. rendelet 1. §.

²⁴ 1969. évi Vt. 27. § (2) bek.

3.3. A korábbi védjegy fajtái

Korábbi védjegyek a védjegy jog területén azok lehetnek, amelyek oltalma Magyarországon, illetve Magyarország tekintetében áll fenn.

3.3.1. Magyar nemzeti védjegy és védjegybejelentés

Korábbi védjegynek számít az a Vt. alapján lajstromozott védjegy, illetve benyújtott védjegybejelentés, amelynek elsőbbsége korábbi a megjelölésre vonatkozó bejelentés, illetve védjegy elsőbbségénél. A védjegybejelentésre vonatkozó rendelkezést [Vt. 4. § (2) bek. második mondat] a 2005. évi LXXXIII. törvény iktatta be 2005. november 1-jei hatállyal. A korábbi védjegybejelentés azzal a feltétellel képez kizáró okot, hogy a megjelölést védjegyként lajstromozzák. Korábbi védjegybejelentésen alapuló felszólalás esetén a védjegyeljárást fel kell függeszteni²⁵ addig, amíg a felszólalás okát képező védjegybejelentés ügyében jogerős döntés nem születik. Ha a korábbi védjegybejelentést elutasítják, a kizáró ok elesik.

3.3.2. Belföldön közismert védjegy

Korábbi védjegynek számít – kivéve a jó hírű védjegynél – az a megjelölés is, amely a PUE 6bis cikkének (1) bekezdése alapján – lajstromozástól függetlenül – korábban vált közismertté („well-known”) belföldön.²⁶ Itt a korábbiság tekintetében a közismertté válás időpontját kell figyelembe venni, függetlenül a közismert védjegy esetleges lajstromozásának elsőbbségétől.

A közismert védjegy fogalmára sem a Vt., sem a PUE nem ad definíciót. A közismert védjegyek tárgyában a Szellemi Tulajdon Világszervezete (World Intellectual Property Organization, a továbbiakban: WIPO) által készített anyagot a Párizsi Unió Közgyűlése és a WIPO Közgyűlése közös ajánlasként fogadta el.²⁷ Az ajánlás szerint egy védjegy közismert jellegének meghatározásánál az illetékes hatóságnak az összes releváns körülményt figyelembe kell vennie, különösen az alábbi tényezőket:

- a védjegy ismertségének vagy elismertségének mértékét a releváns fogyasztók körében;
- a védjegy használatának időtartamát, terjedelmét és földrajzi területét;

²⁵ Vt. 43. § (3) bek.

²⁶ Dr. István Gödölle: Well-Known Trademarks and Trademarks Having a Reputation in the Hungarian Trademark Law. Proceedings of the Hungarian Group of AIPPI, 27. sz., 2000, p. 39–57.

²⁷ Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks. Prepared by the International Bureau, SCT/3/8. Adopted by the Assembly of the Paris Union and the General Assembly of the WIPO, September 20 to 29, 1999. Elérhető a következő honlapon: http://www.wipo.int/about-ip/en/development_iplaw/pub833.htm.

- a védjeggyel érintett áruk, illetve szolgáltatások promóciójának időtartamát, terjedelmét és földrajzi területét, beleértve a hirdetést és reklámozást, valamint a bemutatást vásárokon;
- a védjegy lajstromozásának és/vagy bejelentésének idődimenzióját és földrajzi kiterjedését, amennyiben ezek a védjegy használatát vagy elismerését tükrözik;
- a védjegy sikeres érvényesítésének („*enforcement*”) eseményeit, különösen azt, hogy a védjegy milyen mértékben volt elismerve közismert védjegyként az illetékes hatóságok által;
- a védjegy által képviselt értéket („*goodwill*”).

Az EU Bírósága egy előzetes döntéshozatali eljárásban akként foglalt állást, hogy a védjegy akkor közismert, ha valamely EU-tagállamban vagy annak jelentős részében a releváns fogyasztók körében ismert vagy jól ismert.²⁸

Lehetséges, hogy egy megjelölés a használat révén előbb válik közismertté, és a jogosult azt csak azután lajstromoztatja. De a fordított helyzet is előfordulhat, a védjegyként lajstromozott megjelölés utóbb, a védjegyhasználat folytán válik a fogyasztók körében annyira ismertté, hogy az már eléri a közismertség szintjét. Adott esetben egy lajstromozott és egyben közismert védjegy valamely későbbi védjegybejelentés tekintetében kétféle kizáró okot képezhet, amelyeknek nemcsak az elsőbbsége különbözik, hanem a kizárási terjedelme is egymástól eltérő pl. azért, mert a szélesebb körű árujegyzéken belül a közismertség csak egyes árukra, illetve szolgáltatásokra áll fenn.

A Vt. 4. § (2) bekezdése a belföldön közismert megjelölésre akkor is a „védjegy” kifejezést használja, ha az nincs lajstromozva. Ez azonban csak kivétel, egyébként a Vt.-ben – kivéve még a Vt. 17. § (5) bekezdését – a „védjegy” konzekvensen mindig lajstromozott védjegyet („*registered trademark*”) jelent, szemben a még nem lajstromozott megjelöléssel (az irányelv angol szövegében: „*sign*” vagy „*trademark*”), és a védjegyoltalom csak a lajstromoztatott megjelöléseket illeti meg.²⁹

A PUE említett cikke által előírt egyik kötelezettséget, a közismertté vált, lajstromozatlan megjelöléssel összetéveszthető későbbi megjelölésnek a védjegyoltalomból való kizárását a Vt. fenti rendelkezése biztosítja. A másik kötelezettséget, a használatból való eltiltást azonban nem a Vt., hanem a Tpv. biztosítja a 6. §-ban foglalt szolgálai utánzás tilalmával. Közismert, de lajstromozatlan megjelölés vonatkozásában védjegybitorlás alapján nem lehet pert indítani, csak tisztességtelen piaci magatartás miatt.³⁰

Figyelemre méltó a joggyakorlat szempontjából, hogy a „közismert védjegy” fogalom tartalmában a Vt. hatálybalépésével jelentésváltozás történt. Az 1969. évi Vt. szerint a közismert védjegy lajstromozástól függetlenül minden osztályra kiterjedő abszolút lajstromozási

²⁸ EU Bírósága C-328/06 FINCAS TARRAGONA/FINCAS TARRAGONA, FINQUES TARRAGONA, 17. bek.

²⁹ Vt. 9. § (1) bek.

³⁰ BH 2011/39 „Monte Carlo Budapest”

akadályt képezett,³¹ azaz jóval szélesebb körben, mint amit a PUE 6bis cikk (1) bekezdése előírt. A Vt.-ben ezzel szemben a közismert védjegy a PUE 6bis cikk (1) bekezdésével összhangban csak az azonos vagy hasonló áruk tekintetében képezhet kizáró okot, és nem szükséges, hogy a fogyasztók széles körében ismert legyen, elegendő, ha az adott áruk, illetve szolgáltatások tekintetében releváns fogyasztói körben jól ismert („well-known”).³² Az 1969. évi Vt. közismert védjegyének a Vt.-ben a jó hírű védjegy felel meg. Ennek van az árujegyzéken túlnyúló kizáró hatása, de – eltérően az 1969. évi Vt.-től – nem automatikusan, hanem versenyjogi jellegű feltételektől függően.³³

3.3.3. Magyarországra kiterjedő hatályú nemzetközi védjegy

A Madridi Megállapodás és a Madridi Jegyzőkönyv alapján a Magyarországot megjelölő, illetve a Magyarországra utólagosan kiterjesztett nemzetközi védjegynek ugyanaz a hatálya, mint egy magyar védjegynek, illetve védjegybejelentésnek.³⁴ Ennek megfelelően az ilyen nemzetközi védjegy ugyancsak korábbi védjegynek minősül.

Megjegyezzük, hogy a védjegyek nemzetközi lajstromozására 1891-ben kötött Madridi Megállapodáshoz Magyarország 1908-ban csatlakozott (1908. évi LII. törvénycikk). A megállapodás hazánk tekintetében 1909. január 1. napján lépett hatályba. A hatálybalépéssel Magyarország területére kiterjedt a korábban lajstromozott összes nemzetközi védjegy, kivéve azokat, amelyek oltalmát a kereskedelemügyi miniszter mint védjegyhatóság visszautasította. A visszautasított védjegyek jogosultjainak kérelme alapján a kereskedelemügyi miniszter döntött az oltalom visszaállításáról, illetve a visszautasítás fenntartásáról.³⁵ Ilyen visszaállított oltalmú védjegy volt pl. a 6270 nemzetközi lajstromszámú OMEGA védjegy órák és ezekkel kapcsolatos áruk tekintetében. Ennek Magyarországra is kiterjedő oltalma jelenleg 132141 nemzetközi lajstromszámon több mint 100 éve fennáll. A csatlakozás folytán kiterjedt oltalmú nemzetközi védjegyek csak az 1909. január 1. napja utáni elsőbbségű magyar védjegyek tekintetében képeznek korábbi védjegyet. Ennek azonban ma már gyakorlatilag nincs jelentősége, bár vannak a védjegylajstromban olyan, még érvényes magyar védjegyek, amelyek bejelentési napja 1909. január 1. napjánál korábbi.³⁶

³¹ 1969. évi Vt. 3. § (1) bek. d) pont.

³² TRIPS-megállapodás 16. cikk (2) bek.; Magyar–Amerikai Megállapodás III. cikk 7. bek.

³³ Gödölle: i. m. (15), p. 157–162.

³⁴ Vt. 76/N. § (1) és (2) bek. és Vt. 76/V. §.

³⁵ Dr. Szász János: Védjegyjogi döntvénytár, I. kötet. Athenaeum Irodalmi és Nyomdai R.-társulat, Budapest, 1911, p. 788–791.

³⁶ A „korelnök” 121340 lajstromszámú APENTA védjegy bejelentési napja 1899. április 1. A 121878 lajstromszámú ASPIRIN védjegy 1899. április 19-én, a 121697 oxo védjegy 1899. október 23-án, a 122040 lajstromszámú AESCULAP védjegy 1900. augusztus 21-én, a Richter Gedeon Nyrt. 114559 lajstromszámú TONOGEN védjegye 1902. november 19-én lett bejelentve.

3.3.4. Közösségi védjegy és védjegybejelentés

Az irányelv 4. cikk (2) bekezdése előírja, hogy a lajstromozásból kizáró, illetve törlési okok tekintetében korábbi védjegyet képez a tagállamban lajstromozott védjegy és a tagállamra kiterjedő hatályú nemzetközi védjegy mellett a közösségi védjegy és az olyan közösségi védjegy is, amelynél az illető tagállamban hatályos védjegy szenioritását igényelték.

A közösségi védjegyjog és a nemzeti védjegyjogok koegzisztenciájának megfelelően az oltalomból való kizárás kölcsönös.³⁷ A korábbi közösségi védjegy kizárja a megjelölést a nemzeti védjegyoltalomból, a korábbi nemzeti védjegy pedig kizárja a megjelölést a közösségi védjegyoltalomból.³⁸

Ennek megfelelően a közösségi védjegy – néhány értelemszerű eltéréssel – ugyanolyan korábbi védjegynek minősül, mint a magyar védjegy (Vt. 76/C §). Ez áll a közösségi védjegybejelentésekre is. Ha a korábbi közösségi védjegynek szabályszerűen igényelt magyar szenioritása van, akkor azt azzal kell figyelembe venni akkor is, ha annak a magyar védjegynek az oltalma, amelynek a szenioritását igényelték, időközben lejárat vagy lemondás miatt megszűnt [Vt. 76/F. § (4) bek.].

Magyarországnak az Európai Unióhoz történt csatlakozásával a korábban lajstromozott vagy bejelentett közösségi védjegyek oltalma 2004. május 1-jén automatikusan kiterjedt Magyarország területére.³⁹ Ezek a kiterjedt közösségi védjegyek értelemszerűen nem képezhetnek korábbi védjegyet a csatlakozást megelőzően bejelentett magyar védjegyek, illetve lajstromozott, Magyarországra kiterjedő nemzetközi védjegyek tekintetében.⁴⁰ Erről rendelkezik a Vt. 119. § (2) bekezdése, amely rendelkezés 2012. június 27-én lépett a 2003. évi CII. törvény azonos tartalmú 107. § (5) bekezdése helyébe.

Ez az időbeli korlátozás is kölcsönös. Azokat a közösségi védjegyeket és védjegybejelentéseket, amelyek oltalma a csatlakozás napján kiterjedt Magyarországra, nem lehet érvénytelennek nyilvánítani, ha az érvénytelenségi ok kizárólag Magyarország csatlakozása miatt válna alkalmazhatóvá, illetve a korábbi magyarországi nemzeti jogot a csatlakozás napja előtt lajstromozták, jelentették be vagy szerezték meg.⁴¹

3.3.5. Az Európai Közösségre kiterjedő hatályú nemzetközi védjegy

Az Európai Közösséget megjelölő nemzetközi lajstromozásnak ugyanaz a hatálya, mint a közösségi védjegybejelentésnek, illetve védjegynek [KVR 151. cikk (1) és (2) bek.]. Ennek meg-

³⁷ *Dr. István Gödölle*: The Interface Between the Community and National Trademark Systems. Proceedings of the Hungarian Group of AIPPI, 35. sz., 2009, p. 22–24.

³⁸ KVR 8. cikk (2) bek.

³⁹ KVR 165. cikk (1) bek.

⁴⁰ *Gödölle István*: Kollízió a közösségi védjegyek és a korábbi magyar jogok között. Emlékkönyv Lontai Endre egyetemi tanár tiszteletére. Bibliotheca Iuridica. Libri Amicorum 18. ELTE ÁJK Polgári Jogi Tan-szék, Budapest, 2005, p. 67–68.

⁴¹ KVR 165. cikk (4) bek.

felelően az ilyen nemzetközi védjegyek a közösségi védjegyekre vonatkozó szabályok szerint számítanak a Vt. szerinti korábbi védjegyeknek a viszonylagos kizáró okok tekintetében.

Az is lehetséges, hogy egy nemzetközi védjegynél mind az Európai Közösség, mind Magyarország meg van jelölve. Sem a Vt., sem a KVR nem tiltja az oltalmak kumulációját. Egy ilyen korábbi nemzetközi védjegy kétféle kizáró okot képezhet, amelyek kizárási terjedelme egymástól különböző lehet, pl. az oltalomkiterjesztések különböző időpontja vagy az eltérő használati kötelezettség miatt.

3.4. A korábbi védjegy kizáró hatását megszüntető tényezők

A korábbi védjegy alapján még az oltalom fennállása esetén sem mindig lehet elutasítani a védjegybejelentést, illetve törölni a védjegyet. A következőkben a Vt. és a joggyakorlat által megállapított ama feltételeket fogjuk szemügyre venni, amelyek mellett a korábbi védjegy nem képez kizáró okot, illetve annak alapján nem lehet felszólalni a védjegybejelentés ellen vagy kérni a védjegy törlését.

3.4.1. A korábbi védjegy használatának hiánya

A fentiekben tárgyalt korábbi védjegy nem képez kizáró okot, ha annak jogosultja a védjegyet nem használta a Vt. 18. §-a előírásainak megfelelően [Vt. 4. § (3) bek.]. Ez a rendelkezés – hasonlóan a Vt. 7. §-a rendelkezéséhez – anyagi jogi jellegű.

A Vt. 18. §-a a lajstromozástól számított ötéves türelmi időszakot biztosít a védjegyjogosultnak a belföldi tényleges védjegyhasználat tekintetében. A használat elmulasztásához a Vt. által előírt, a védjegyjogosult számára hátrányos jogkövetkezmények – ezek egyike az, hogy a védjegy nem képez kizáró okot – csak eme türelmi időszak után alkalmazhatók, kivéve, ha a védjegyjogosult a használat elmaradását kellőképpen igazolta. Ugyanilyen ötéves türelmi időszak van a közösségi védjegyeknél a Közösségen belüli tényleges használatra (KVR 15. cikk).

A használat hiánya nem érinti a belföldön közismert védjegy kizáró hatását, az mindaddig fennáll, amíg közismertsége el nem enyészik.

A korábbi védjegyre kétféle eljárásban lehet valamely védjegybejelentés, illetve védjegy ellen hivatkozni. A Vt. ezekre megadja, hogy milyen időpontra nézve kell a korábbi védjegyre hivatkozó félnek saját védjegyhasználatát igazolnia.

A bejelentési eljárásban, ha a felszólalás korábbi védjeggyel való ütközésen alapul, a felszólalót terheli annak bizonyítása, hogy saját védjegyhasználat a védjegybejelentés meghirdetésének napján megfelelt a Vt. 18. §-a előírásainak.⁴² Az időpont tehát nem a felszó-

⁴² Vt. 61/E. § (1) bek.

lálás benyújtásának napjához, nem is a felszólalás, illetve bejelentés ügyében folyó eljárás időtartamához, hanem a védjegybejelentés meghirdetésének napjához van kötve.

Ebből az következik, hogy ha a korábbi védjegy jogosultjának védjegyhasználata a meghirdetés napján – azaz amikor általában tudomást szerezhetett a későbbi védjegybejelentésről – nem volt megfelelő, ő ezután hiába kezdi meg a védjegy használatát, a védjegybejelentés ellen nem fog tudni eredményesen felszólalni. Ez a rendelkezés összhangban van a Vt. 34. § (2) bekezdésével, amely szerint hasonló esetben figyelmen kívül kell hagyni az olyan védjegyhasználatot, melyet a védjegyjogosult csak azután kezd meg, illetve folytat, hogy értesült arról, hogy védjegyoltalma használat hiánya miatti megszűnésének megállapítását fogják kérni.

A törlési eljárásban, ha a kérelmező korábbi védjeggyel való ütközésre hivatkozik, őt terheli annak bizonyítása, hogy saját védjegyhasználata a törlési kérelem benyújtásakor megfelelt a Vt. 18. §-a előírásainak.⁴³ Tehát a későbbi védjegy törlését kérelmezőnek figyelnie kell arra, hogy saját védjegyhasználata a törlési kérelem benyújtásának napján megfeleljen a Vt. 18. §-a előírásainak.

A fentiekből következik, hogy a használat hiánya a releváns időpontok eltérése miatt nem teljesen ugyanolyan feltételekkel alkalmazandó egy védjegybejelentés elleni felszólalásnál és a védjegybejelentés alapján lajstromozott védjegy törlésénél. Lehet, hogy a korábbi védjegy jogosultja sikerrel tudott volna felszólalni a védjegybejelentés ellen, de évekkel később már nem kérheti a lajstromozott védjegy törlését, mert saját korábbi védjegye a tényleges használat elmulasztása vagy abbahagyása miatt az öt év türelmi idő elteltével „elerőtlenedett”. A fordított helyzet is előfordulhat, ha a korábbi, de nem használt védjegy tényleges használatát utóbb megkezdik, és ezáltal a védjegy „megerősödik” („healing”).⁴⁴

Ilyen „megerősödés” a közösségi védjegyjogban is lehetséges,⁴⁵ de – eltérően a Vt.-től – egy „megerősödött” korábbi védjegy alapján csak akkor lehet eredményesen kérni egy későbbi közösségi védjegy törlését, ha a törlést kérő korábbi védjegyének használatát nemcsak a törlési kérelem benyújtásának napján, hanem a későbbi közösségi védjegyre vonatkozó védjegybejelentés meghirdetésének napján is igazolja.⁴⁶

3.4.2. A korábbi védjegy jogosultjának hozzájáruló nyilatkozata

Ha a korábbi védjegy jogosultja a megjelölés lajstromozásához a Vt. 7. §-a szerint hozzájárult, a korábbi védjegy nem képez kizáró okot. Ez a rendelkezés anyagi jogi jellegű. A korábbi védjegy jogosultja a későbbi védjegy lajstromozása után is megadhatja hozzájáruló nyilatkozatát, ez esetben egy törlési eljárásban a korábbi védjegy már nem képezhet kizáró

⁴³ Vt. 33. § (2) bek. a) pont és 73. § (2) bek.

⁴⁴ Vt. 34. § (2) bek.

⁴⁵ KVR 51. cikk (1) bek. (a) pont.

⁴⁶ KVR 57. cikk (2) és (3) bek.

okot. Ez vonatkozik a Vt. 5. §-a szerinti egyéb korábbi jogokra is. A hozzájáruló nyilatkozat érvényességéhez a nyilatkozat közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalása szükséges. Ezen alaki kellék hiánya más bizonyítási eszközökkel (egyéb okirat, tanú) nem pótolható.⁴⁷

3.4.3. A korábbi védjegy jogosultjának belenyugvása

A belenyugvás ténye a korábbi védjegyre való hivatkozás lehetőségét csak törlési eljárás esetén szünteti meg, mert a Vt. 17. § (1) bekezdése szerint a „későbbi védjegy” a Vt. szóhasználatának megfelelően csak lajstromozott védjegy lehet. Belenyugvás miatt a védjegy nem törölhető, ha „olyan korábbi védjeggyel, nem lajstromozott megjelöléssel vagy egyéb joggal ütközik, amelynek jogosultja tudott a későbbi védjegy lajstromozásáról, és egymást követő öt éven át tűrte annak használatát”.⁴⁸ A belenyugvás tehát nemcsak a korábbi védjegyekre, hanem a korábbi egyéb viszonylagos kizáró okokra is vonatkozhat, és csak azon áruk, illetve szolgáltatások tekintetében állhat be, amelyekkel kapcsolatban a későbbi védjegyet ténylegesen használták.⁴⁹

A belenyugvás tehát törlést gátló akadály. Nem következik be, ha a későbbi védjegyet rosszhiszeműen jelentették be lajstromozásra,⁵⁰ illetve törlés esetén, ha a későbbi védjegy jogosultja rosszhiszeműen járt el.⁵¹ Az utóbbi megfogalmazás általánosabb, magában foglalja az előzőt. Ez a rendelkezés a korábbi védjegy jogosultja számára – a belenyugvás egyéb feltételeinek teljesülése esetén – dupla vagy semmi helyzetet teremt. Ha rosszhiszeműen történt a későbbi védjegy bejelentése, korábbi védjegye alapján és a rosszhiszemű bejelentés jogcímén is kérheti a törlést. Ha a későbbi védjegy bejelentése nem volt rosszhiszemű, egyik törlési jogcím sem illeti meg.

3.4.4. A kizáró hatás megszűnésének egyéb esetei

A feltétlen és viszonylagos kizáró okok a megjelölés lajstromozását gátló, elutasítási okot és egyben törlési okot képeznek, összhangban az irányelv 3. és 4. cikkével. A törlésnek akkor van helye, ha a védjegyoltalom tárgya nem felelt meg a Vt. 8. § a) pontjában meghatározott feltételeknek.⁵² A múlt idejű megfogalmazás azt jelzi, hogy a feltételek fennállását a védjegy elsőbbségi időpontjában kell vizsgálni, miként a bejelentési eljárásban is. Ez következik az elsőbbség elvéből, amely szerint valamely védjegy elsőbbségi időpontjában még

⁴⁷ FÍT 8.Pkf.25.818/2012/7 „prolong/PROLONG SUPER LUBRICANTS”.

⁴⁸ Vt. 33. § (2) bek. b) pont.

⁴⁹ Vt. 17. § (2) bek.

⁵⁰ Vt. 17. § (3) bek.

⁵¹ Vt. 33. § (2) bek. b) pont.

⁵² Vt. 33. § (1) bek. a) pont.

nem létezett, hanem csak az után keletkezett jogok nem érinthetik a védjegy érvényességét („*validity*”).

Kérdés viszont, hogy az elsőbbségi időpontban már fennállott, azaz korábbi, de utóbb megszűnt jogokat egy törlési eljárásban mindig csak elsőbbségi időpontban fennálló jogi helyzet szerint kell-e figyelembe venni. Az elsőbbség elvéből – nézetünk szerint – nem vezethető le a válasz erre a kérdésre.

A régi magyar védjegyjogban volt erről rendelkezés. Az 1895. évi Vt. novella 3. §-a szerint a védjegy törlése elrendelhető volt „korábban hasonló árunemre belajstromozott s még oltalom alatt álló védjegy alapján”, ha fennállt az összetéveszthetőség. Ezzel összhangban volt az a rendelkezés, hogy a védjegyhatóságként eljáró Szabadalmi Bíróság a védjegy lajstromozását megtagadta, illetve peren kívüli törlését hivatalból is elrendelhetette, ha a „védjegy lajstromozását a törvény kizárta és a kizárási ok még fennforog”.⁵³ *Beck Salamon* védjegyjogi monográfiájában tárgyalta ezt az anyagi jogi kérdést, és úgy vélte, hogy a fenti rendelkezés értelemszerűen alkalmazandó törlési perekben is.⁵⁴

A védjegyügyi eljárás szabályainak módosítása és egységes szerkezetbe foglalása tárgyában kiadott 20.700/1948. Ip. M. sz. rendelet is ekként rendelkezett mind a hivatalból elrendelhető törlésnél [14. § (1) bek.], mind a keresettel indítható törlési pernél [15. § (1) bek. *a*) és *b*) pont]. A *b*) pont szerint egy korábbi védjegy miatt akkor lehetett a Szabadalmi Bíróságnál keresettel kérni a védjegy törlését, „ha a védjegy a felperesnek egy, már korábban hasonló árunemre belajstromozott és még oltalom alatt álló védjegyéhez annyira hasonló, hogy a két védjegy közötti különbség a közönséges vevő által csak különös figyelem mellett volna észrevehető.”

Megjegyezzük, hogy a Vt.-ben a feltétlen kizáró okoknál van olyan rendelkezés, amely egy védjegybejelentés, illetve védjegy esetén az elsőbbségi időponttól eltérő időpont figyelembevételét írja elő. Ha a megjelölés nem alkalmas a megkülönböztetésre leíró jellege miatt, még sincs kizárva a védjegyoltalomból, ha használata révén – akár az elsőbbség időpontja előtt, akár azt követően – megszerezte a megkülönböztetőképeséget [Vt. 2. § (3) bek.]. Ennek alapján lehetséges, hogy egy védjegyet – amelynek bejelentését annak idején jogszerűen el kellett volna utasítani – utóbb már nem lehet törölni, mert időközben a használat révén megszerezte a megkülönböztetőképeséget. Még az is lehetséges, hogy a megkülönböztetőképeség megszerzése egy több évig húzódó védjegy-bejelentési eljárás alatt következik be.

A következőkben kifejtett indokok alapján úgy véljük, hogy a viszonylagos törlési okoknál adott esetben a korábbi védjeggyel kapcsolatos körülményeket nemcsak az elsőbbség időpontjában, hanem a törlési kérelem benyújtásakor, illetve a törlési eljárás során is vizsgálni kellene.

⁵³ 19.751/1933. K. M. sz. rendelet a védjegyügyi peres és nem peres eljárás tárgyában, 8. § (1) bek. és 12. § (1) bek.

⁵⁴ *Dr. Beck Salamon: Magyar védjegyjog. A „Polgári jog könyvtára”, 19. füzet. A szerző kiadása. Kertész József nyomdájá, Budapest–Karcag, 1934, p. 234–235.*

Lehetséges, hogy egy korábbi védjegy alapján felszólalhattak volna a későbbi bejelentés ellen, de utóbb a korábbi védjegy oltalma bármely okból megszűnt. Életszerűtlen lenne, ha ezután időhatár nélkül lehetne kérelmezni a későbbi védjegy törlését azon az alapon, hogy annak elsőbbségi időpontjában a korábbi védjegy még lajstromozási akadályt képezett. A törvényi rendelkezés célja szempontjából sem mondható szükségesnek egy ilyen törlés, mert nincs már tényleges ütközési helyzet.

Ehhez hasonló, ha a későbbi védjegy elsőbbségi időpontjában közismert, nem lajstromozott megjelölés közismertsége vagy jó hírű lajstromozott védjegy jó hírve az idő múlásával elenyészik. A Vt. 5. §-a szerinti egyéb korábbi jogoknál is bekövetkezhet a jog megszűnése, pl. korábbi formatervezésminta-oltalomnál lejárat miatt. Lajstromozás nélküli korábbi használatnál is előfordulhat, hogy a használat az elsőbbségi időpont után abbamarad, és évekkel később a korábbi használó már nem tudná eltüntetni a szolgai utánzás jogcímén a védjegy szerinti megjelölés használatát. A korábban, de két évnél nem régebben lejárat miatt megszűnt oltalmú védjegynél végképp nem lenne indokolt, hogy az időhatár nélkül törlési okot képezhessen.⁵⁵

Egy nem mindennapi jogesetben előkerült ez a kérdés. Az 1969. évi Vt. hatálya alatt egy amerikai egyesült államokbeli cég 1990. április 24-én védjegybejelentést nyújtott be a BUD szómegjelölésre a 32. osztályba tartozó sörök és egyéb áruk tekintetében. A bejelentési eljárásban a bejelentéssel szemben – egy csehországi cég észrevétele után – hivatalból felhívták többek között a korábbi elsőbbségű, a BUD különleges írásmódú szóra vonatkozó nemzetközi védjegyet, a BUDWEISER szóra vonatkozó nemzetközi védjegyet és a Lisszaboni Megállapodás alapján sörök tekintetében lajstromozott BUD eredetmegjelölést. A bejelentési eljárás többször felfüggesztésre került az ellentartott korábbi jogok ügyében folyt elhúzódó eljárások miatt. Ezek egyikében törölték a BUD eredetmegjelölést.⁵⁶ Egy másik eljárásban megállapították a korábbi BUD nemzetközi védjegy magyarországi oltalmának használat hiánya miatti megszűnését 1998. január 29-i hatállyal. Ezután az MSZH 2010. június 24-én kelt elutasító határozatában megállapította, hogy az azonos, illetve hasonló árukra bejelentett BUD szómegjelölés mind a BUD nemzetközi védjegyhez, mind a BUDWEISER nemzetközi védjegyhez az összetéveszthetőség hasonlít, és ezért a védjegybejelentést elutasította.⁵⁷

A bejelentő megváltoztatási kérelmét a Fővárosi Bíróság végzésével elutasította a BUDWEISER nemzetközi védjegy tekintetében fennálló összetéveszthetőség miatt. Indoklásában megállapította, hogy – „értékelve azt a speciális helyzetet, hogy jelen eljárás során a védjegybejelentés érdemi elbírálására a bejelentést követően húsz évvel később kerülhetett

⁵⁵ Gödölle: i. m. (17), p. 21–22.

⁵⁶ Az 1998. augusztus 28-án indított törlési eljárásban az MSZH törölte az 598. nemzetközi lajstromszámú BUD eredetmegjelölést, mivel a „bud” szó nem képez sem hivatalos, sem tradicionális földrajzi nevet, és ezért nem alkalmas a „sör” termék származási helyének beazonosítására. A törlési határozat elleni megváltoztatási kérelmeket a Fővárosi Ítéltábla elutasította. A jogerős végzést a Legfelsőbb Bíróság hatályában fenntartotta (BH 2008/243).

⁵⁷ MSZH M9001501/10.

sor” – az időközben megszűnt oltalmú BUDWEISER nemzetközi védjegy „nem tekinthető korábbi akadályozó jognak”. A végzést a Fővárosi Ítéltábla helybenhagyta, majd a jogerős végzést a Kúria hatályában fenntartotta.⁵⁸

A Kúria végzése ellen a bejelentő alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az ésszerű határidőn belüli döntéshez, a tisztességes eljáráshoz és pártatlan elbíráláshoz, valamint a tulajdonhoz, a vállalkozáshoz és a tisztességes versenyhez fűződő jogainak sérelme miatt. Az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság öttagú tanácsa 2013. május 27-én elutasította. Az Alkotmánybíróság a panasz tulajdonjogi sérelmet állító elemével kapcsolatban megállapította, hogy „a vagyoni értékű jogok is az Alaptörvény tulajdonvédelmi szabályának oltalma alatt állnak”, de „a védelmi funkció és szerep csak és kizárólag a már megszerzett tulajdonjog védelmére terjed ki, függő helyzetben lévő, még el nem bírált bejelentésre, kérelemre, igényre azonban nem.” Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „az indítványozó kérelme az igény állapotában maradt, és ennek folytán nem sérült és nem is sérülhetett jelen ügyben az Alaptörvény XII. [helyesen: XIII.] cikkében garantált tulajdonhoz való joga, mert azt meg sem szerezte”.⁵⁹

A joggyakorlat fogja majd megmutatni, hogy az időközben megszűnt oltalmú korábbi védjegyre vonatkozó fenti döntés alkalmazható-e és milyen feltételekkel a törlési eljárásokban, ahol értelemszerűen gyakrabban adódhat nagy időbeli különbség a törlőni kért védjegy elsőbbségi időpontja és a törlési kérelem benyújtása, illetve elbírálása között.

Megjegyezzük, hogy a fenti alkotmányjogi panaszt előterjesztő cég korábban már előterjesztett egy tulajdonjogát ért sérelem miatti panaszt a „Budweiser” szóra vonatkozó portugál védjegybejelentése tárgyában a Portugál Legfelsőbb Bíróság által hozott döntés ellen a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságánál. A Bíróság hét bíróból álló eljáró tanácsa, majd tizenhét bíróból álló Nagykamarája a panaszt alaptalannak találta, és megállapította, hogy a védjegybejelentést elutasító döntés nem sérti az Egyezmény az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének a tulajdon védelméről szóló 1. cikkét.⁶⁰

4. A KORÁBBI VÉDJEGY MIATTI KIZÁRTSÁG ESETEI

A továbbiakban a jogesetekre való hivatkozásnál az első helyen a megjelölést, illetve védjegyet, a törtvonal után pedig a korábbi védjegyet, illetve megjelölést adjuk meg.

A védjegyjog egyik alapelve, amely a magyar védjegyjogban a kezdetektől fogva és a Vt.-ben is érvényesül, hogy a védjegyoltalom specifikus, azaz adott áruhoz, illetve szolgáltatás-

⁵⁸ Főv. Bír. 1.Pk.25.513/2010/6, FÍT 8.Pkf.25.597/2011/8, Kúria Pfv.IV.20.169/2012/4.

⁵⁹ 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat.

⁶⁰ EJEB Nagykamarája, 73049/01, 2007. január 11. Az egyezményt és annak több kiegészítő jegyzőkönyvét az 1993. évi XXXI. törvény hirdette ki.

hoz kapcsolódik. A specialitás eme elvét csak a jó hírű védjegyekre vonatkozó rendelkezések törlik át.

Megemlítjük, hogy a magyar védjegyjogban a szolgáltatásokra 1967-től szerezhető védjegyoltalom.⁶¹ A Vt.-ben az „áru” és a „szolgáltatás” fogalma megfelel eme kifejezések szokásos jelentésének, amint ez a Nizzai Osztályozásból is látható, eltérően a fogyasztóvédelmi jogszabályok mesterséges „áru” fogalmától, amely magában foglalja a szolgáltatást is.⁶²

A védjegy jog egy másik alapelve, amely a Vt. alapját is képezi, hogy egy megjelölés és valamely védjegy viszonyát – mind az oltalomképességnél, mind a bitorlásnál – annak alapján kell megítélni, hogy a fogyasztók részéről fennáll-e az összetéveszthetőség. Ha a bejelentett megjelölést a fogyasztók a korábbi védjeggyel összetéveszthetik, a megjelölés ki van zárva a védjegyoltalomból. Ettől az alapelvtől a Vt. csak két esetben tér el: ha a védjegy jó hírű, és ha a lejárat miatt megszűnt védjegy kétéves kizáró hatásáról van szó. Ezek a kivételesnek mondható esetek azonban a gyakorlatban az összetéveszthetőségi esetekhez képest viszonylag ritkán, illetve nagyon ritkán fordulnak elő.

A védjegy jog harmadik alapelve a már említett elsőbbség szabálya, amelyet fentebb, a 2.2. és 3.2. pontban taglaltunk. Ettől a szabálytól a Vt. csak a rosszhiszemű védjegybejelentésnél, a képviselő, illetve ügynök által jogosulatlanul tett védjegybejelentésnél és egyes esetekben a lajstromozott földrajzi árujelzőknél tér el.

A korábbi védjegyek oltalomból kizáró hatását a Vt. a megjelölés és annak árujegyzéke, valamint a korábbi védjegy és annak árujegyzéke, illetve a korábbi védjegy jellege szerint hármas csoportosításban tárgyalja: az azonosság, az összetéveszthetőség és a jó hírű korábbi védjegy esete. Ez a háromféle kizáró ok egymástól különböző jogalapot (jogcímet) képez a védjegybejelentés elutasítása, illetve a védjegy törlése esetén. A jelen tanulmányban csak az azonosság és az összetéveszthetőség esetét tárgyaljuk.

5. AZONOS MEGJELÖLÉS ÉS AZONOS ÁRUK, ILLETVE SZOLGÁLTATÁSOK

Azonos áruk, illetve szolgáltatások tekintetében nem részesülhet védjegyoltalomban az a megjelölés, amely azonos valamely korábbi védjeggyel. A rendelkezésnek két konjunktív feltétele van: azonosság a megjelölés és a korábbi védjegy között, és azonosság a vonatkozó áruk, illetve szolgáltatások között. Ha az egyik feltétel nem teljesül, eme kizáró ok nem áll fenn, de a megjelölés mégis kizárt lehet a védjegyoltalomból a Vt. 4. § (1) bekezdésének *b*) vagy *c*) pontja alapján.

Ennél a kettős azonosságnál a rendelkezés nem említi az összetéveszthetőséget. Nem azért, mintha itt nem lenne összetéveszthetőség, hiszen az leginkább éppen a teljes azonosság esetében áll fenn. A törvényalkotó ezt az esetet önmagában és mindig összetéveszthetőségnek tekintette, ezért nem enged mérlegelést az összetéveszthetőség fennállása tekintetében,

⁶¹ 3/1967. (IV. 1.) OT sz. rendelet, 1. §.

⁶² Fgytv. 2. § *l*) pont; Fttv. 2. § *c*) pont.

eltérően a Vt. 4. § (1) bekezdésének *b*) pontjától. Ez megfelel a TRIPS-megállapodás 16. cikk (1) bekezdése második mondatának, amely szerint a kettős azonosság esetén vélelmezni kell az összetéveszthetőséget.

Amennyiben a kizáró ok csak az árujegyzék egy része tekintetében áll fenn, az árujegyzék korlátozásával – az azonos áruk, illetve szolgáltatások törlésével – eme kizáró ok megszüntethető, de ez még nem feltétlenül biztosítja, hogy nincs a Vt. 4. § (1) bekezdésének *b*) vagy *c*) pontja szerinti kizáró ok.

5. 1. A megjelölés és a korábbi védjegy azonossága

A megjelölés és a korábbi védjegy azonossága az esetben állapítható meg, ha a megjelölés teljesen megegyezik a védjeggyel. Ez akkor áll fenn, ha a megjelölés visszaadja a védjegy összes elemét minden változtatás és hozzáadás nélkül, vagy ha van eltérés, az oly csekély, hogy azt – a megjelölés egészét tekintve – az átlagos fogyasztó gyakorlatilag nem észleli.⁶³

A megjelölések azonosságát a joggyakorlat – hasonlóan az áruk, illetve szolgáltatások azonosságához – megszorítóan értelmezi. Az azonosságnak vizuálisan, hangzásban és fogalmilag, azaz jelentésben is fenn kell állnia. Ha a megjelölés addicionális elemet tartalmaz, vagy a védjegy valamely elemét nem tartalmazza, lett légyen ez az elem kevésbé jelentős vagy önmagában megkülönböztetőképességgel nem rendelkező, a megjelölés a védjeggyel nem azonosnak, hanem ahhoz hasonlóknak minősül.

Szóvédjegyeknél a kis- és nagybetűs írásmódban való eltérésnél a joggyakorlat még azonosnak veszi a megjelöléseket.⁶⁴ Egy két szóból álló szómegjelölés azonos egy ugyanabból a két szóból álló, ugyanolyan sorrendű szómegjelöléssel, ahol a szavak között kötőjel van, és az nem változtatja meg a jelentést. Ugyanez érvényes, ha a különbség csupán abban van, hogy a két szó egybe vagy külön van írva, és ez nem jár jelentésváltozással.

Egy szómegjelölés és egy ugyanarra a szóra vonatkozó különleges írásmódú szómegjelölés általában nem tekintendő azonosnak. Ha az összehasonlítandó szavak akár csak egy betűben különböznek, azok sem minősülnek azonosnak, még akkor sem, ha a kiejtésük szinte azonos.

Ábrás védjegyeknél a pusztán méretbeli eltérés esetén fennáll az azonosság azzal összhangban, hogy a védjegyoltalom terjedelme sincs korlátozva a védjegylajstromban lévő lenyomat konkrét méretére. Ha a két megjelölés csupán a lajstromozott védjegyet jelző ® jelben („*registered trademark*”) vagy a nem lajstromozott megjelölést indikáló ™ jelben („*trademark*”) tér el, az is azonosnak számít. Sokelemes ábrás védjegyknél, pl. italcímkénél, a csupán apró méretű feliratban, pl. térfogat, alkoholtartalom, való eltérésnél a megjelölések azonosnak tekinthetők.

⁶³ EU Bírósága C-291/00 Arthur/Arthur et Félicie, 54. bek.

⁶⁴ SZTNH M0703115/17 „Cocktail/COCKTAIL”; FÍT 8.Pkf.25.009/2012/5 „MATATOKS/Matatoks”.

Az azonos szóelem nem tesz azonossá két, egymástól eltérő ábrájú megjelölést, még akkor sem, ha mindkettőben ez a szóelem a domináns.⁶⁵ Egy ábrás megjelölést és egy szómegjelölést nem tekintenek azonosnak még akkor sem, ha az ábrás megjelölésben teljesen a szóelem dominál és az ábrás elem önmagában nem rendelkezik megkülönböztetőképességgel, pl. az csupán egyszerű keret vagy téglalap alakú háttér. Ha eltér a két megjelölés típusa,⁶⁶ pl. az egyik ábrás, a másik térbeli, nem lehet azonosság.

Természetesen a fenti határesetekben fennáll a nagyfokú hasonlóság, de ez csak a Vt. 4. § (1) bekezdésének *b*) és *c*) pontja szerinti jogalapkónál vehető figyelembe.

5.2. Az áruk, illetve szolgáltatások azonossága

Az áruk, illetve szolgáltatások azonossága akkor állapítható meg, ha a megjelölésre vonatkozó bejelentés áruai, illetve szolgáltatásai megegyeznek a korábbi védjegy áruival, illetve szolgáltatásaival, vagy azokban fogalmilag teljes mértékben benne foglaltnak. A kifejezések értelmezésénél az áruknak, illetve szolgáltatásoknak a kereskedelemben és az adott szakterületen szokásos megnevezését, a fogalmakra vonatkozó logikai szabályokat és a Nizzai Osztályozást kell figyelembe venni. Az azonosságot a joggyakorlat megszorítóan értelmezi, ha van – akár csak kisebb – eltérés, az áruk, illetve szolgáltatások csak hasonlóak.

Amennyiben a korábbi védjegy közösségi védjegy, az árujegyzék az Európai Unió összes hivatalos nyelvén – így 2004 óta magyarul is – rendelkezésre áll. Előfordulhat azonban, hogy a fordítások nem teljesen azonos jelentésűek. Kétség esetén az azon a nyelven készült árujegyzék a hiteles, amelyen a közösségi védjegybejelentést benyújtották, ha ez a nyelv egyben a BPHH öt nyelvének egyike.⁶⁷ Ha nem, akkor a védjegybejelentésben második nyelvként megjelölt nyelven készült szöveg a hiteles.⁶⁸ Ezek a rendelkezések biztosítják, hogy a hiteles árujegyzék mindig az öt hivatali nyelv (angol, francia, német, olasz és spanyol) egyikén van.

A korábbi védjegy lehet nemzetközi védjegy is. Ennél az árujegyzéknek ama szövege a hiteles, amely nyelven (angol, francia vagy spanyol) a bejelentést a WIPO Nemzetközi Irodája lajstromozta. Egy védjegy-bejelentési ügyben tolmács szakvéleményével lehetett bizonyítani a nemzetközi védjegy francia nyelvű árujegyzékének helyes magyar fordítását.⁶⁹ Az ügyet *Vida Sándor* is ismertette.⁷⁰

⁶⁵ MSZH A525307 „Match”.

⁶⁶ 16/2004. (IV. 27.) IM rendelet a védjegybejelentés és a földrajzi árujelzőre vonatkozó bejelentés részletes alaki szabályairól, 2. § (1) bek. *c*) pont.

⁶⁷ KVR 119. cikk (2) bek.

⁶⁸ KVR 120. cikk (3) bek.

⁶⁹ LB Pkf.IV.22.102/1993 „CENTAC/CENTA”. Ismertette *dr. Mikófalvi Gábor*, Magyar Védjegy Egyesület. Események–Hírek–Közlemények, IV. évf. 4. sz., 1994, p. 15–16.

⁷⁰ *Vida Sándor*: A védjegy ügyekben hozott határozatok bírósági felülvizsgálata. In: *Németh János, Kiss Daisy* (szerk.): A bírósági nemperes eljárások magyarázata. A polgári nemperes eljárások magyarázata. I. KJK–KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2002, p. 540.

Azonosság nemcsak akkor van, ha a megnevezések szó szerint megegyeznek, hanem akkor is, ha azok szinonimáknak tekinthetők. Például: telefon – távbeszélő; kerékpár – bicikli; autó – gépkocsi; filmszínház – mozi.

Nincs azonban azonosság, ha csupán azonos alakú, de eltérő jelentésű szavakról (homonimák) van szó. Például: vezeték (villamos) – vezeték (gáz); horgony (hajók) – horgony (órák); lyukasztó (szerszám) – lyukasztó (irodai). Ilyenkor a jelentés tekintetében eligazítást adhat az osztálybesorolás, illetve az, hogy a kifejezés az árujegyzékben milyen más árukkal, illetve szolgáltatásokkal együtt jelenik meg.

Ha a korábbi védjegy általánosabb kifejezésében („genus”) a megnevezés szerinti speciális kifejezés („species”) fogalmilag teljes mértékben benne foglaltatik, azonosság van. Például: villamos berendezések – transzformátorok; ruházati cikkek – nadrágok; szárasztézták – makaróni; gyümölcsök – alma; kereskedelmi tevékenység – külkereskedelmi tevékenység;⁷¹ ideiglenes szállásadás – motelek.

A fordított esetben, ha a megjelölés általánosabb kifejezése fogalmilag tartalmazza a korábbi védjegy speciális kifejezését, részleges azonosságról van szó, amelyet a megjelölés árujegyzékének más speciális kifejezésre vagy kifejezésekre való korlátozásával lehet megszüntetni.

Előfordulhat olyan eset is, hogy a megjelölés kifejezése és a korábbi védjegy kifejezése fogalmilag átlapolják egymást, azaz vannak olyan áruk, illetve szolgáltatások, amelyek mindkettőbe beletartoznak. Például: szabadidő-ruházat – női ruhák – női szabadidő-ruházat. Az ilyen részleges egyezést szintén megfelelő korlátozással lehet megszüntetni.

A joggyakorlat megengedi, hogy a megjelölés árujegyzékében egymás mellett szerepeljen valamely általános kifejezés és ebbe fogalmilag beletartozó egy vagy több speciális kifejezés, ezeket külön-külön kell összevetni a korábbi védjegy áruival, illetve szolgáltatásaival.

Az árujegyzékben alkalmazott „előnyösen”, „különösen” (angolul: „preferably” vagy „in particular”) kifejezés az áruk, illetve szolgáltatások tekintetében nem korlátozó jellegű. Ezzel szemben a „nevezetesen” (angolul: „namely”) kifejezést a joggyakorlat korlátozó jellegűnek tartja. Például a „járművek, nevezetesen gépkocsik” árujegyzék csupán a járműnek minősülő gépkocsikra terjed ki, azokkal a „motorkerékpárok” nem azonosak, legfeljebb hasonlók hozzájuk. A „járművek, különösen gépkocsik” árukkal viszont a „motorkerékpárok” azonosnak minősülnek, mert a motorkerékpár is jármű.

Ha a megegyezés vagy a bennfoglalás csak az áruk, illetve szolgáltatások egy részére áll fenn, az azonosság részleges. A megjelölés árujegyzékében a korábbi védjegy árujegyzékével azonosnak tekinthető áruk, illetve szolgáltatások mellett lehetnek olyanok, amelyek hasonlóak, és olyanok is, amelyeknél még hasonlóság sem állapítható meg, ez utóbbiak védjegyjogilag különbözőek.

⁷¹ BH 1992/580 „Interflex/INTERFLEX”.

6. AZONOS VAGY HASONLÓ MEGJELÖLÉS ÉS ILYEN ÁRUK, ILLETVE SZOLGÁLTATÁSOK

A Vt. 4. § (1) bekezdésének *b*) pontja a vaglyagosságok miatt fogalmilag négyféle esetet foglal magában: azonos megjelölés és azonos áru/szolgáltatás; azonos megjelölés és hasonló áru/szolgáltatás; hasonló megjelölés és azonos áru/szolgáltatás; hasonló megjelölés és hasonló áru/szolgáltatás. Ez a kizáró ok azonban ezek közül csak az utóbbi háromra vonatkozik, mivel az első, a teljes azonosság ugyanezen bekezdés *a*) pontjában külön jogalaként van megfogalmazva, amint erre a Vt. törvényjavaslatának miniszteri indokolása a 2–6. §-okhoz fűzött részletes indokolásban rámutatott.

Megjegyezzük, hogy a kizáró okok a Vt. 4. § (1) bekezdésének *a*) és *b*) pontja szerinti megkülönböztetése hasonló jellegű, mint a szabadalmi jogban a szabadalmaztathatóságnál az újdonság és a feltalálói tevékenység követelménye. Nem új a találmány, ha a megoldás a technika állásához tartozik,⁷² azaz azonosság van. Ha van eltérés, akkor új, de lehet, hogy hiányzik a feltalálói tevékenység, mert a megoldás a technikai állásához képest a szakember számára nyilvánvaló.⁷³ A fiktív „szakember” védjegyjogi megfelelője a „fogyasztó”, a „nyilvánvalóság” fogalmának az „összetéveszthetőség” felel meg. Mivel a védjegyjogi kritérium kétparaméteres, az analógiához fel kell tételeznünk az áruk, illetve szolgáltatások azonosságát vagy hasonlóságát.

Abban is rokon ez a kétféle iparjogvédelmi oltalom, hogy az újdonság hiánya/nyilvánvalóság, illetve az azonosság/összetéveszthetőség határvonalnak a legtöbb esetben nincs ügödöntő jelentősége, az nem az oltalom léte és nemléte közötti választóvonal, hanem csupán két jogalap közötti némileg mesterséges mezsgye a nemléten belül. Ezért éltek a régebbi jogok csak egyetlen kritériummal – szabadalmaknál az újdonsággal, védjegyeknél az összetéveszthetőséggel –, amelybe beleértették mindkét alesetet. Továbbá általában ezért vehetők figyelembe ma is az 1969. évi Vt. hatálya alatt, sőt, az 1890. évi Vt. hatálya idején az összetéveszthetőség kérdésében hozott védjegyjogi döntések.

A Vt. 4. § (1) bekezdésének *b*) pontja szerinti kizáró oknak három konjunktív feltétele van: azonosság vagy hasonlóság a megjelölés és a korábbi védjegy között, azonosság vagy hasonlóság a vonatkozó áruk, illetve szolgáltatások között, és az összetéveszthetőség fennállása. Ha ezek bármelyike nem teljesül, a megjelölés eme ok alapján nincs kizárva a védjegyoltalomból. Ha a kizártság csak az árujegyzék egy része tekintetében áll fenn, az árujegyzék korlátozásával – az azonos, illetve hasonló áruk, illetve szolgáltatások törlésével – ez a kizáró ok megszüntethető, de a megjelölés – ha a korábbi védjegy jó hírű – még lehet kizárt a védjegyoltalomból a Vt. 4. § (1) bekezdésének *c*) pontja alapján.

⁷² Szt. 2. §.

⁷³ Szt. 4. §.

6.1. A megjelölés és a korábbi védjegy hasonlósága

6.1.1. Az összehasonlítás elvei és módszerei

A megjelölés és a korábbi védjegy összehasonlításánál a magyar releváns fogyasztók észlelését kell figyelembe venni. A releváns fogyasztók körét szükségképpen csak az árujegyzék alapján lehet meghatározni, ezért az árujegyzék valamennyire befolyásolja a megjelölés és a védjegy hasonlóságának megítélését. Fordítva ez nem áll. Az áruk, illetve szolgáltatások összehasonlításánál a joggyakorlat szerint irreleváns, hogy azok milyen megjelöléshez kapcsolódnak, ezt majd az összetéveszthetőség megítélésénél (lásd a 7. pontot) kell figyelembe venni.

A fenti összefüggés indokolja, hogy az elbírálást célszerű az áruk, illetve szolgáltatások összehasonlításával kezdeni, kivéve azt az esetet, ha a megjelölés nyilvánvalóan különbözik a korábbi védjegytől, ezért eleve nem állhat fenn összetéveszthetőség.

A releváns fogyasztók a széles körben forgalmazott áruknál, pl. közszükségleti cikkek-nél az átlagos fogyasztók, speciális áruknál vagy szolgáltatásoknál az ezeket vásárló vagy igénybe vevő fogyasztói réteg. A releváns fogyasztói körtől függhet a vásárláskor tanúsított figyelem jellege és mértéke, és – különösen idegen nyelvű megjelölés, illetve védjegy esetén a nyelvismeret elvárható szintjének megfelelően – az összehasonlítás eredménye. A „fogyasztó” védjegyjogi fogalma tekintetében utalunk alább a 7.1. pontban mondottakra.

A megjelölés és a korábbi védjegy összehasonlításánál mindkettőt a maga egészében kell figyelembe venni, és a fogyasztókban kialakuló vizuális, hangzásbeli és fogalmi összbnyomás alapján kell megállapítani, hogy a megjelölés hasonló-e a védjegyhez. Az összbnyomás felel meg az emberi észlelésnek, melynek során a személy a világ jelenségeit valamennyi érzékszervével és az értelmével nem analitikusan, hanem egységben fogja fel.

Az emberi érzékelés módjai közül a látást és a hallást kell figyelembe venni, ezekre hatnak a védjegyek. Mivel a jelenlegi védjegyjogi gyakorlat szerint illat- és ízmegjelölések nem lajstromozhatók, a szaglás és az ízlelés nem jön szóba. Elvben elképzelhető olyan térbeli védjegy, amelyet pl. vakok tapintás útján érzékelhetnek.

Mind a vizuális, mind a hangzásbeli összehasonlításnál figyelembe kell venni, hogy a fogyasztó általában nem egymás mellett látja vagy egymás után hallja a megjelölést és a korábbi védjegyet, nincs abban a helyzetben, hogy azokat közvetlenül összehasonlíthassa. A megjelöléssel találkozó fogyasztó a védjegy emlékezetében élő képére, hangzására támaszkodik, a megjelölést azzal tévesztheti össze.

Az összehasonlításnál a joggyakorlat szerint – az emberi észlelés módjainak megfelelően – külön-külön vizsgálják, hogy a megjelölés vizuálisan, hangzásban vagy kiejtésben, és fogalmilag, azaz jelentésben mennyire hasonló a korábbi védjegyhez. Ha ezek közül legalább az egyiknél hasonlóság állapítható meg, a megjelölés a védjegyhez hasonlóknak minősül, de ebből még nem feltétlenül következik, hogy az összetéveszthetőség is fennáll (lásd a 7.

pontot). Ha viszont nincs hasonlóság, azaz a megjelölés védjegyjogilag különbözik a korábbi védjegytől, akkor összetéveszthetőség sem lehet, még akkor sem, ha az áruk, illetve szolgáltatások teljesen azonosak.

A hasonlóságban lehetnek fokozatok. Az összetéveszthetőség megítélésénél nem mindegy, hogy éppen csak fennáll kismértékű hasonlóság a különbözőség határvonalánál, avagy a hasonlóság olyan nagy mértékű, hogy az már majdnem azonosság.

A vizuális összehasonlítás a hangmegjelölések kivételével minden megjelöléstípusnál lehetséges, és azt általában a normál látású – azaz nem szintévesztő vagy színvak – fogyasztó figyelembevételével kell elvégezni.

A hangzásbeli (fonetikus) összehasonlítás csak a kimondható szavaknál, több szóból álló kifejezéseknél, mondatoknál, betűknél, számoknál és a hangmegjelöléseknél, valamint olyan összetett megjelöléseknél lehetséges, amelyek ilyen elemet is tartalmaznak.

A fogalmi, jelentésbeli összehasonlításnál a szavak, kifejezések, mondatok, betűk, számok jelentése, illetve az ábrák vagy alakzatok által szemléltetett személyek, állatok, tárgyak, dolgok stb. neve kerülhet összehasonlításra. A fogalmi összehasonlítást csak akkor lehet elvégezni, ha a megjelölés és a védjegy közül legalább az egyiknek van jelentése, mert az nem teljesen fantáziakifejezés, illetve az ábra, alakzat felismerhető dolgot mutat, azaz nem teljesen absztrakt ábrázolás.

6.1.2. Idegen nyelvű kifejezések

A hangzás és a jelentés egybevetésénél a megjelöléseket általában a magyar nyelv szabályai alapján kell vizsgálni, mivel átlagos fogyasztóként a magyarországi átlagfogyasztókat kell figyelembe venni. A sors úgy hozta, hogy Magyarország ma lényegében egynyelvű ország, Szt. István király VI. Intelme ellenére, mely szerint az „egynyelvű és egyszokású ország gyenge és esendő”. A Legfelsőbb Bíróság egy döntésében a következőket állapította meg: „A magyarországi védjegyoltalom tekintetében ugyanis a magyarországi viszonyokat és magyar átlagfogyasztók szokásait kell szem előtt tartani. Ez azt jelenti, hogy a magyar fogyasztók számára idegen szavak esetén is a magyar nyelv szabályai bírnak döntő jelentőséggel annak során, hogy a megjelölés más védjeggyel összetéveszthető-e”.⁷⁴

Ez egyrészt azt jelenti, hogy az idegen szavak és fantáziaszavak hangzásánál általában a magyar nyelv szabályai szerinti kiejtés számít, kivéve, ha feltételezhető, hogy az adott kifejezést vagy idegen nyelvet a releváns fogyasztók ismerhetik. Például számítástechnikai termékeknél alappal feltételezhető, hogy azok fogyasztói valamennyire tudnak angolul. Professzionális műszaki vagy tudományos célú termékeknél az angol nyelv olvasási szintű ismerete általánosnak tekinthető.

⁷⁴ LB Pkf.IV.24.025/1998/4 „CLOMICALM/CLOMIAZIN”. Ismertette *dr. Mikófalvi Gábor*, Védjegyvilág, IX. évf. 3. sz., 1999, p. 29–30.

Másrészt egy idegen nyelvű szó vagy kifejezés nem vehető figyelembe idegen nyelvű jelenésével, mivel azt az átlagos fogyasztók fantáziaszóként érzékelik, kivéve, ha annak ismerete feltételezhető vagy azért, mert idegen szóként Magyarországon is ismert, vagy azért, mert a releváns fogyasztók körében van olyan nyelvismeret, amely megértését lehetővé teszi.⁷⁵

Elutasították a NÉPBANK megjelölésre a 36. osztályba tartozó pénzügyi szolgáltatások tekintetében benyújtott védjegybejelentést, mivel az az összetéveszthetőség hasonló volt a 36. osztály tekintetében lajstromozott korábbi VOLKSBANK védjegyhez. A Legfelsőbb Bíróság – egyetértve a Fővárosi Bírósággal – megállapította, hogy a német „Volks-” előtag a német nyelvtudással nem rendelkező fogyasztó számára is a „nép”, illetve „népi” kifejezést jelenti, e német szó ugyanis az átlagos magyar fogyasztó számára közismert kifejezés.⁷⁶

Lajstromozásra került 142040 számon az AGROGRAIN szóelemű színes ábrás megjelölés a 31. osztályba tartozó mezőgazdasági termékek tekintetében, mert nem volt az összetéveszthetőség hasonló a korábbi AGROGÉN szóelemű ábrás védjegyhez, amely többek között a 31. osztályba tartozó azonos, illetve hasonló termékekre volt lajstromozva. Az OTH elutasító határozatát megváltoztató Fővárosi Bíróság indokolása szerint a megjelölés és a védjegy ábrája eltérő összehatást eredményez, és a szóelemek sem teszik a megjelölést összetéveszthetővé. Ugyanis a mezőgazdasági termékekkel kapcsolatba kerülő fogyasztók többsége a magyar kiejtési szabályok szerint olvassa az „agrograin” és „agrogén” szavakat, és azok – figyelemmel arra is, hogy az „agro-” előtag az adott mezőgazdasági árukra megkülönböztetőképességgel nem rendelkezik – a kiejtésben sem hasonlók.⁷⁷

Felszólalás alapján elutasították a vicky szóelemű ábrás megjelölésre a 3. osztályba tartozó áruk tekintetében benyújtott védjegybejelentést a korábbi VICHY szóelemű ábrás védjegy alapján a domináns szóelemek vizuális és fonetikai hasonlósága következtében fennálló összetéveszthetőség miatt. A Fővárosi Bíróság – érdemben egyetértve az MSZH elutasításával – az indokolásban azt állapította meg, hogy a hazai átlagos fogyasztó számára nem feltétlenül ismert a szóban forgó megjelölés és védjegy jelentése, ezért azokat inkább fantáziaszónak fogja tekinteni.⁷⁸

Megjegyezzük, hogy ha ennél a jogesetnél a releváns fogyasztókat francia fogyasztók alkották volna, akik tudhatják, pl. Woody Allen „Vicky Cristina Barcelona” c. filmjéből (2008), hogy a Vicky a Victoria női név angol becézett formája, Vichy pedig egy francia város neve, az összetéveszthetőséget valószínűleg nem lehetett volna megállapítani a teljesen különböző fogalmakra való asszociáció és az eltérő francia kiejtés következtében, melyek kompenzálják a vizuális hasonlóságot.

⁷⁵ EU Bírósága C-421/04 Matratzen/MATRATZEN. Ismertette *dr. Vida Sándor*: Idegen nyelvű szó megkülönböztetőképessége – a Matratzen-ügy az Európai Bíróság előtt. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2. (112.) évf. 4. sz., 2007. augusztus, p. 105–113.

⁷⁶ LB Pkf.IV.25.726/1993/3. Ismertette *dr. Mikófalvi Gábor*, Védjegyvilág, X. évf. 2. sz., 2000, p. 39–40.

⁷⁷ Ismertette ábrával *dr. Mikófalvi Gábor*, Védjegyvilág, VI. évf. 4. sz., 1996, p. 9–10.

⁷⁸ Főv. Bír. 3.Pk.20.504/2009/5.

Ezzel a kitalált párhuzamos jogesettel arra kívántunk rámutatni, hogy egy közösségi védjegynél egy korábbi nemzeti vagy közösségi védjegy esetén az összehasonlítás eredménye – s ezzel az összetéveszthetőség – a kulturális és nyelvi különbségek miatt függhet attól, hogy mely EU-tagország átlagos fogyasztóját kell, illetve lehet releváns fogyasztóként figyelembe venni.

A HELL közösségi védjegybejelentés elleni felszólalási ügyben a Hella közösségi védjeggyel való összetéveszthetőséget állapították meg, mivel a figyelembe vett átlagos fogyasztók az EU egyes részein nem ismerik az angol „hell” szó „pokol” jelentését, számukra mindkét megjelölés fantáziászó.⁷⁹

Egy magyar védjegybejelentésnél vagy Magyarországra kiterjesztett nemzetközi védjegynél mindig a magyar fogyasztókat kell figyelembe venni, még akkor is, ha a korábbi védjegy közösségi védjegy.

A 35. osztályba tartozó szolgáltatások tekintetében benyújtott SZUPER SZOMBAT feliratú színes ábrás védjegybejelentés ellen felszólalt a szintén a 35. osztályba tartozó szolgáltatásokra lajstromozott korábbi elsőbbségű SUPER-SAMSTAG közösségi szóvédjegy jogosultja. Az SZTNH elutasította a felszólalást, mivel azt állapította meg, hogy a vizuális és fonetikus eltérés és az ábrás elemek kellő megkülönböztetést biztosítanak, jóllehet koncepcionálisan azonosság áll fenn, mivel a megjelölés felirata a korábbi védjegy magyar fordítása, és az átlagfogyasztó eme német szavak jelentését ismeri. Megváltoztatási kérelemre a Fővárosi Törvényszék megállapította az összetéveszthetőséget, megalapozó okként értékelve azt, hogy a két szóösszetétel egymás tükörfordítása.⁸⁰

6.1.3. Az egyes megjelöléstípusok összehasonlítása

Szavak fonetikus összehasonlításánál a magyar nyelv kiejtési és hangsúlyozási szabályai szerint a szókezdetek általában nagyobb súllyal esnek latba, mint a szóvégződés. Ez a szavak vizuális összehasonlításánál is áll, mivel a magyar írást – hasonlóan más európai nyelvekhez – balról jobbra olvassuk.

Ábrás, illetve térbeli megjelölések összehasonlításánál a fogyasztókra gyakorolt vizuális összbenyomás alapján kell megítélni, hogy fennáll-e a hasonlóság. Itt különösen figyelembe kell venni, hogy a fogyasztó a megjelölést általában a korábbi védjegy benne élő emlékékéhez viszonyítja, amely csak főbb vonalaiban, színeiben, illetve alakzatában adja vissza a védjegy ábráját.

A fekete-fehér ábrás vagy térbeli védjegyhez általában hasonlóan tekintik a megfelelő színes megjelöléseket.⁸¹ Színes védjegyeknél az összbenyomások alapján lehet eldönteni, hogy egy egy más színű megjelölés hasonló-e.

⁷⁹ EU Törvényszéke T-522/10 Hell Energy Magyarország Kft. v OHIM „HELL/Hella”, 2012. január 17.

⁸⁰ FT 3.Pk.26.058/2012/5, 2013. május 17.

⁸¹ Kúria Pfv.IV.20.105/2013/4 „Party Cola Light/Palack”.

Színvédjegyeknél – ilyen pl. a „rózsaszín” színre vonatkozó 165225 lajstromszámú védjegy⁸² és a 644464 lajstromszámú nemzetközi védjegy a „lila” színre⁸³ – a hasonlóság csak olyan színárnyalatoknál áll fenn, amelyek nagyon közel állnak a védjegy színárnyalatához. A színekre vonatkozó védjegyoltalomnál figyelembe kell venni, hogy a gyakorlatilag rendelkezésre álló színek száma véges, és közérdek („*public interest*”) fűződik ahhoz, hogy az árukülső tekintetében általában leíró jellegű színeket bárki szabadon használhassa.⁸⁴

Két vagy több szóból álló megjelöléseknél és különféle típusú elemeket (szó, ábra) tartalmazó összetett (kombinált) megjelöléseknél az összehasonlítás elvégzéséhez meg kell határozni a megjelölés domináns elemét és azt az elemét, amely a megjelölés megkülönböztetőképességét biztosítja.

A domináns elem a megjelölésnek az a része, amely a fogyasztó számára a leginkább szembevetendő, amely leginkább megragadja a fogyasztó figyelmét. Adott esetben a megjelölésnek lehet két vagy több domináns eleme, ha azok egymáshoz viszonyított dominanciája közel egyenlő mértékű. A domináns elem a legtöbb esetben olyan, hogy az egyben a megjelölés megkülönböztető jellegét is biztosítja vagy ahhoz hozzájárul. Az ilyen védjegyet a fogyasztók könnyebben és hamarabb meg tudják jegyezni.

Vannak azonban olyan megjelölések, illetve védjegyek, ahol a domináns elemnek önmagában nincs megkülönböztetőképessége. Egy nagybetűkkel írt, leíró jellegű szó uralhatja a megjelölést egy kicsiny ábra mellett. Ilyen például a 140490 lajstromszámú védjegy, amely a „Telefonkönyv” szót és előtte egy kis ábrás elemet tartalmaz, és többek között a 16. osztályba tartozó „papírból készült termékek, nyomtatványok, különösen telefonkönyvek” árukra van lajstromozva. Ezzel kapcsolatban utalunk a 6.2.3. pontban alább ismertetett AKVA- előtagú védjegycsaládot érintő jogesetre.

Ezekben az esetekben meg kell határozni, hogy a megjelölésben a nem disztinktív domináns elem mellett milyen más elem vagy elemek biztosítják a megkülönböztetőképességet, és ennek figyelembevételével kell elvégezni az összehasonlítást.

Szóelemből és ábrás elemből álló összetett megjelölésnél általában a kimondható szóelemet tekintik dominánsnak, különösen akkor, ha az egyben a termék nevéként is funkcionál, mint pl. az italoknál. De vannak olyan összetett megjelölések, ahol a karakterisztikus áb-

⁸² Az 1996. február 22-én bejelentett – és ezért az 1969. évi Vt. hatálya alá eső – bejelentést az MSZH 1999-ben elutasította (M9600608/8). Megváltoztatási kérelemre a Fővárosi Bíróság elrendelte „a – nemzetközi Pantone színskála 196 C azonosítójelű – rózsaszín megjelölésnek védjegykénti lajstromozását a 17. áruosztályba sorolt 'üvegszálás szigetelőanyagok' termékekre” (3.Pk.25.552/1999/7, 2000. november 22.). Tudomásunk szerint ez volt az első magyar védjegy, melyet egy színre lajstromoztak.

⁸³ A „csokoládé és csokoládé tartalmú termékek” áruk tekintetében az 1969. évi Vt. hatálya alatt 1995. szeptember 29-i bejelentési nappal lajstromozott nemzetközi védjegy ügyében az MSZH 1996-ban nem adott ki ideiglenes oltalommegtagadó határozatot. Tudomásunk szerint ez volt az első nemzetközi színvédjegy, melynek az oltalma kiterjedt Magyarországra.

⁸⁴ EU Bírósága C-104/01 Libertel Groep BV v Benelux-Merkenbureau, 47., 51. és 52. bek. Ismertetve: *dr. Vida Sándor*: Színek oltalma és az Európai Bíróság. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő melléklete. 110. évf. 1. sz., 2005. február, p. 46–51.

rás elem dominánsabb, mint a szóelem. A domináns elemek azonossága vagy hasonlósága esetén figyelemmel kell lenni arra is, hogy az egyéb, nem domináns elemek eltérése nem biztosít-e kellő megkülönböztetést a fogyasztók számára.

A megjelölések hasonlóságának megállapítása a legtöbb jogesetben együtt jár az összetéveszthetőség kérdésével, ezért a hasonlóságot a továbbiakban jogesetek kapcsán a 7. pontban az összetéveszthetőségnél tárgyaljuk.

6.2. Gondolati képzettársítás (asszociáció)

6.2.1. A gondolati képzettársítás fogalma és szerepe

A kereskedelmi életben előfordulnak olyan helyzetek, amikor egy megjelölés a klasszikus hasonlósági elvek szerint nem tekinthető összetéveszthetőnek egy korábbi védjeggyel, azonban a megjelölés mégis a korábbi védjegyet idézi fel a fogyasztó tudatában. Az esetek jó részében ez nem véletlen, a későbbi megjelölést tudatosan választották meg ilyen módon. A probléma már régebben is felmerült. *Bányász Jenő* egy szellemes példája szerint, amennyiben más korábban „Horgony” védjegyű vajat és „Kulcs” védjegyű szappant forgalmazott, „ha a konkurens cég a vaj, illetőleg a szappan mellé egy joujounak [zsuzsu, azaz csecsebecse] használható horgonyt vagy kulcsot adjusztál”, akkor nyilvánvaló, hogy „a vásárló nem tudja felhasználni sem a horgonyt a vajhoz, sem a kulcsot a szappanhoz, s így önkéntelenül a védjegyre gondol”.⁸⁵

A Vt. megoldást ad erre a helyzetre. A védjegyjogi összetéveszthetőség magában foglalja azt az esetet is, ha a fogyasztók a megjelölést gondolati képzettársítás, azaz asszociáció útján kapcsolhatják a korábbi védjeggyel [Vt. 4. § (4) bek.]. Helyesebben azt mondhatnánk, hogy a megjelölés a fogyasztók tudatában asszociáció útján kapcsolódik a védjeggyel, mert az asszociáció nem a fogyasztó tudatos cselekvése. Ez a rendelkezés megfelel az irányelv kötelező 4. cikk (1) bekezdés (b) pontja második fordulatának.

A gondolati képzettársítás nem az összetéveszthetőségen kívüli, külön viszonylagos kizáró ok, hanem a megjelölés és a korábbi védjegy között a fogyasztók tudatában adott esetben fennálló olyan mentális kapcsolat, amelyet az összetéveszthetőség megítélésénél kell figyelembe venni. Ez következik a törvényi rendelkezés megfogalmazásából („az összetéveszthetőség magában foglalja azt az esetet”), és megerősítést nyert az EU Bírósága C-251/95 Sabèl/Puma előzetes döntésében.

Tehát a gondolati képzettársítás a vizuális, hangzásbeli és fogalmi hasonlóság mellett mintegy negyedik tényezőként szerepel, amelynek megléte szintén megalapozhatja az összetéveszthetőség megállapítását. Lényeges, hogy nem szükségképpen eredményez összetéveszthetőséget, például eltérő áruk, illetve szolgáltatások esetén hiába van asszociáció, nem

⁸⁵ *Dr. Bányász Jenő: Törvénytervezet a védjegyek oltalmáról. (Bírálat). Értekezések az ipari jogvédelem köréből, VI. füzet. Az „Iparjogi Szemle” kiadása, Budapest, 1913, p. 66–67.*

lehet összetéveszthetőség. Eltérő áruknál, illetve szolgáltatásoknál akkor lehet csak szerepe az asszociációnak, ha a védjegy jó hírű.

A gondolati képzetársításra vonatkozó törvényi rendelkezést alkalmazni kell akkor is, ha az összetéveszthetőség megítélésére a védjegyoltalom tartalmának meghatározásához van szükség.⁸⁶

6.2.2. Jogesetek a gondolati képzetársításra

Egy védjegybitorlási perben a Fővárosi Bíróság ideiglenes intézkedéssel eltiltó végzésében megállapította, hogy az alperes ROMBULL feliratot és bikát ábrázoló megjelölése összetéveszthető a felperes RED BULL különleges írásmódú szóvédjegyével és egymással szembe ugró két bikát mutató ábrás védjegyével a megjelölés és a védjegyek között fennálló asszociációs kapcsolat miatt. A végzés szerint figyelembe vették, hogy a felperes védjegyei közismertnek és jó hírűnek tekinthetők.⁸⁷

Törölték az ALLIGATOR feliratot és balra forduló aligátor állatfigurát tartalmazó színes megjelölésre a 25. és 35. osztály tekintetében lajstromozott védjegyet a jobbra forduló krokodil állatfigurát mutató korábbi ábrás védjegy alapján, amely többek között ugyanazon osztályokban volt lajstromozva. A megjelölés domináns eleme az „alligator” szó, amit még erősít az alatta lévő aligátorfigura. Ez gondolati képzetársítás útján a ruházati cikkek tekintetében közismert krokodil védjegyet idézi fel a fogyasztók tudatában, aminek következtében a megjelölés az összetéveszthetőségig hasonló a korábbi védjegyhez. A köznapi szóhasználatban az ábrázolt hüllő nevére egyaránt használatos az aligátor vagy a krokodil szó. Nincs jelentősége annak, hogy a kérelmező krokodil védjegyet általában zöld színben használja, mivel a korábbi védjegy ábrája fekete-fehér.⁸⁸

Ebben a döntésben nyilván jelentős szerepe volt annak, hogy a krokodil védjegy közismertsége mellett a szokásos ruházati cikkekre önmagában nagy megkülönböztető erővel bír. A régi védjegyjogi gyakorlatban is volt hasonló jogeset. A felperesnek egy cérnaárukra lajstromozott, oroszlánt ábrázoló védjegye volt. Az alperes szintén cérnákra olyan ábrás védjegyet kezdett használni, amelyben nem egy, hanem két oroszlán volt a felperesi védjegytől eltérő grafikai elrendezésben. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara zsűrije mégis megállapította a megtévesztő hasonlóságot, ma úgy mondanánk, hogy az asszociáció alapján.⁸⁹

⁸⁶ Vt. 12. § (2) bek. b) pontja.

⁸⁷ Főv. Bír. 1.P.27.116/2000/16-II.

⁸⁸ FÍT 8.Pf.20.236/2003/2. Ismertette ábrákkal dr. Mikófalvi Gábor, Védjegyvilág, XIII. évf. 2. sz., 2003, p. 26–30.

⁸⁹ Bpkam.-Zsűri, 1925 I./24.320. Ismertette: dr. Bányász Jenő, dr. Szegő Izsó: A tisztességtelen verseny törvényt magyarázattal és joggyakorlattal, továbbá a védjegy-, szerzői jogi-, szabadalmi-, cégjogi törvények és az ipari mintaoltalmi rendelet szövege és magyarázata. Iparjogvédelmi Egyesület, Budapest, 1926, p. 60–61.

Egy felszólalási ügyben ugró állatfigura és az állat neve szerepelt mind a megjelölésben, mind a korábbi védjegyben. Az MSZH a 25. osztályba tartozó árukra bejelentett PULI ábrás megjelölést az azonos árukra vonatkozó PUMA ábrás védjeggyel – a fogyasztókban kialakuló gondolati képzettársítás (asszociáció) folytán – összetéveszhetőnek tekintette, és ezért a bejelentést elutasította.⁹⁰

Egy törlési ügyben a védjegy kör alakú, fekete mezőben A1 betűpárt tartalmazott, ahol a fekete kört piros, négyzet alakú mező vette körül. A kérelmező korábbi védjegye piros négyzet alakú mezőben A1 feliratot tartalmazott, ahol a piros négyzetet fekete, négyzet alakú mező vette körül, és ez alatt INGATLAN IMMOBILIEN REALESTATE felirat volt. Mindkét védjegy árujegyzéke tartalmazta a 36. osztályba tartozó „ingatlanügyletek” szolgáltatást. Az SZTNH megállapította, hogy a hasonló ábrás elrendezés és központi felirat következtében a fogyasztók tudatában a gondolati képzettársítás folytán összekapcsolódik a két védjegy, ami megalapozza az összetéveszhetőséget.⁹¹

A megjelölés és a korábbi védjegy hasonlóságának egyik esete a fogalmi, illetve jelentésbeli hasonlóság. Ilyenkor általában van gondolati képzettársítás is, hiszen a korábbi védjegyhez hasonló jelentésű megjelölés gondolati úton felidézi a fogyasztók tudatában a védjegyet.⁹²

Előfordulhat azonban olyan eset, amikor a megjelölés jelentése önmagában nem hasonló a védjegy jelentéséhez, sőt, éppen ellentétes azzal, de az előbbiről a fogyasztó mégis a védjegyre asszociál. Például a megjelölés és a védjegy egy állandó nyelvi szókapcsolat két tagja, melyek egymáshoz nem hasonlók, de a magyar nyelvű fogyasztónak az egyikről a másik jut az eszébe. Ilyen szókapcsolat pl. derűre ború, szántó-vető, rabló-pandúr, jóban-rosszban.

6.2.3. A védjegycsalád

A gondolati képzettársítást megalapozhatja, ha a korábbi védjegy egy védjegycsalád tagja. A védjegycsalád azt jelenti, hogy a védjegyjogosultnak több olyan védjegye van, amelyeknek van egy közös elemük. Ez lehet szó, szó elő- vagy utótagja, vagy ábrás elem, de lehet szín vagy fogalom is.

Gyógyszergyárak előszeretettel építenek védjegycsaládot nevük valamely eleme köré. Ilyen pl. a Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt. GEDEON RICHTER, RG RICHTER GEDEON, CARDIO-RICHTER, RICHTEAR, RICHTOCYST, RICHTER GEDEON–RÓLUNK GONDOSKODIK és ÖN KÉRDEZ, A RICHTER VÁLASZOL! védjegyekből álló védjegycsaládjá.

Védjegycsaládot képeztek a 14. osztályba tartozó órák és egyéb áruk tekintetében egy japán cég SEIKO, SEIKO LASSALE, SEIKO COM-MEDIA és SEIKO SPRING DRIVE védjegyei.

Banki szoftverek tekintetében védjegycsaládot képeztek egy magyar cég BOSS, COREBOSS és NETBOSS védjegyei.

⁹⁰ MSZH M0403387/12, 2006. december 14.

⁹¹ SZTNH M1102647/24, 2013. március 28.

⁹² FÍT 8.Pkf.25.642/2010/3 „LEGENDA/LEGENDE R”

A szalámira és egyéb húsipari termékekre lajstromozott HERZ védjegy a cégalapító Herz Ármin nevéből ered, de védjegycsaládjá a német „Herz” szó jelentésének megfelelő „szív” fogalomra van felépítve. Ekként a JÓ SZÍVVEL jelmondatú ábrás védjegy és a szív alakú különféle ábrák bennük a HERZ felirattal és a gyáralapítás 1888 évével szintén beletartoznak a védjegycsaládba.

Egy amerikai egyesült államokbeli cég javára üvegszálás szigetelőanyagok tekintetében lajstromozott 165225 számú „rózsaszín” színvédjegy (lásd a 82. lábjegyzetet) védjegycsaládjának a rózsaszín (angolul: „pink”) szín a közös eleme. A „rózsaszín” színvédjegy a PINK, PINKPLUS, THINK PINK ÉS ROOFPINK szóvédjegyekkel együtt képez védjegycsaládot.

A korábbi védjegyet körülvevő védjegycsalád léte a fogyasztó arra történő asszociációja miatt az összetéveszthetőség veszélyét növelő tényező, természetesen csak olyan megjelölés tekintetében, amely a védjegycsalád közös elemét tartalmazza. A védjegycsaládot mint viszonylagos kizáró okot tárgyalta Süle Ákos.⁹³

Ilyen védjegycsaládot képeznek a McDonald’s International Property Company, Ltd. cég éttermi, vendéglátási szolgáltatásokkal kapcsolatos „Mc-” kezdetű védjegyei (MCDONALD’S, MCBACON, MCCAFFEE, MCCICKEN, MCFEAST, MCFREEZE, MCMUFFIN, MCNUGGETS, MCRIB, MCROYAL, MCTOAST stb.). A fogyasztók azt gondolhatják, hogy a korábbi védjegyhez hasonló megjelölés a védjegycsalád egy további tagját alkotja. Ennek alapján megállapították a 30. áruosztályba tartozó árukra bejelentett MACCHOCOLATE különleges írásmódú szómegjelölés összetéveszthetőségét a nevezett cég korábbi védjegyeivel.⁹⁴

Védjegycsalád csak akkor lehetséges, ha a korábbi védjegy jogosultja egyben jogosultja a többi korábbi védjegynek is. Egy védjegybejelentés ügyében megállapították, hogy a TÚRÓ CSOKI színes ábrás megjelölés összetéveszthető a TÚRÓ RUDI kifejezést tartalmazó korábbi ábrás védjegyekkel, mert azt a fogyasztó a TÚRÓ RUDI széles körű ismertsége következtében az ellentartott védjegyekkel gondolatársítás (asszociáció) útján kapcsolatba hozhatja. Az MSZH által a viszonylagos kizáró okokra akkor még hivatalból végzett vizsgálat során felhívott korábbi védjegyek azonban nem képeztek védjegycsaládot, azok csupán párhuzamosan fennálló korábbi védjegyek voltak, mivel a jogosultak eltértek egymástól.⁹⁵

Az is feltétel, hogy a védjegycsalád tagjainak megfelelő védjegyek ténylegesen használatban legyenek. A védjegycsalád a fogyasztók tudatában létrejövő asszociatív kapcsolatot csak akkor tudja befolyásolni, ha azt a fogyasztók a használat következtében tényleg megismerhették. A védjegyek lajstromozása és azok meghirdetése önmagában nem eredményezi a védjegycsalád fogyasztói ismertségét.⁹⁶

⁹³ Dr. Süle Ákos: A védjegycsalád mint relatív kizáró ok. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 4. (114.) évf. 2. sz., 2009. április, p. 42–59.

⁹⁴ LB Pfv.IV.21.975/2009/6 „MacChocolate/McDonald’s”.

⁹⁵ FfT 8.Pf.20.626/2003/2 „Túró Csoki/TÚRÓ RUDI”.

⁹⁶ EU Törvényszéke T-194/03 és EU Bírósága C-234/06 P „Bainbridge”.

A védjegycsalád azonban nem minden esetben eredményezi az összetéveszthetőség veszélyének növelését. Egy védjegybitorlási ügyben a felperes, aki jogosultja volt a szigetelő- és egyéb építőanyagok, valamint építési vegyi anyagok tekintetében lajstromozott AKVABIT, AKVABIT-HIDSZIG, AKVAPLAN, AKVATOP, AKVADECK, AKVAFILC, AKVABOND és AKVAGUM védjegyeknek, amelyek közös akva- előtagú védjegycsaládot képeztek, kérte az alperes eltiltását az azonos és hasonló anyagokra használt AKVALINE megjelölés használatától. A bíróság elutasította a keresetet, mert az összetéveszthetőségig való hasonlóság nem volt megállapítható. A Legfelsőbb Bíróság indokolása szerint: „Nem kizárt az, hogy valamely oltalom alatt álló összetett szóban az előtag önmagában is olyan domináns jellegű, amely alapot ad az összetéveszthetőségig való hasonlóság megállapítására. Az elsőfokú bíróság azonban helyesen fejtette ki, hogy a perbeli esetben erre nem volt alap. Az általánosan ismert és a forgalomban használt akár magyar, akár idegen szavak használatát nem lehet ugyanis a forgalomból kizárni azzal, hogy azok egyéb megkülönböztető jegyekkel együtt részét képezik egy oltalom alatt álló megjelölésnek. A perbeli esetben ezért a közismert és általánosan használt víz jelentésű latin szó használatával az alperes nem követett el védjegybitorlást”.⁹⁷

Megjegyezzük, hogy egy védjegycsalád által keltett gondolati képzettársítás a fentiekől eltérő esetben is alkalmazható. Ha a későbbi megjelölést veszi körül egy védjegycsalád, mint pl. a 6.5.3. pontban alább hivatkozott HAAS IGEN! jogesetnél, akkor az a korábbi védjeggyel való összetévesztés veszélyét csökkentő tényező lehet.

A PANNÓNIA szómegjelölésre vonatkozó bejelentési ügy kapcsán *Vida Sándor* ismertette a sajtókra vonatkozó PANNÓNIA védjegycsaládot. Ebben az ügyben a védjegycsalád a megjelölés meglévő, illetve szerzett megkülönböztetőképességének bizonyítékául szolgált.⁹⁸

6.3. Az áruk, illetve szolgáltatások hasonlósága

6.3.1. A hasonlóság megállapításának elvei

Ennél a kizáró oknál vizsgálni kell, hogy az áruk, illetve szolgáltatások tekintetében fennáll-e azonosság vagy hasonlóság. Az áruk, illetve szolgáltatások azonosságára fentebb az 5.2. pontban mondtak vonatkoznak. Ha sem azonosság, sem hasonlóság nincs, az áruk, illetve szolgáltatások védjegyjogilag különböznek, azaz eltérőek. Ez esetben a Vt. 4. § (1) bekezdésének *b)* pontja alapján nem állapítható meg kizártság, még akkor sem, ha a megjelölések teljesen azonosak.

Az azonosság és a különbözőség között lévő hasonlósági tartományban lehetnek fokozatok. Például a joggyakorlat a 25. osztályba tartozó árukat általában hasonlóknak tekinti, de ezen belül pl. a cipők és csizmák nagymértékben hasonlók egymáshoz, az alsóneműk

⁹⁷ BH 1995/567 „AKVALINE”.

⁹⁸ *Dr. Vida Sándor*: Az Európai Bíróság gyakorlatának hatása a magyar védjegyjogra. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 5. (115.) évf. 3. sz., 2010. június, p. 83–85.

és cilinderek kevésbé. A hasonlóság mértékének az összetéveszthetőség megítélésénél van szerepe.

Az áruk és szolgáltatások védjegyjogi hasonlóságára a Vt. nem ad definíciót. Az 1969. évi Vt. hatálya alatt a hasonlóságra az összetéveszthetőség megítélésénél az volt a jogszabályi definíció, hogy „az áruk akkor hasonlóak, ha közös rendeltetésük vagy egyéb műszaki, gazdasági vagy értékesítési jellemzőik alapján a vásárlók arra következtethetnek, hogy előállítójuk vagy forgalomba hozójuk ugyanaz a vállalat”.⁹⁹ A hasonlóság akkori definíciójában tehát szerepet kapott az áruk, illetve szolgáltatások eredete is.

A Vt. koncepciója – követve az irányelvét – ettől eltérő: az áruk és szolgáltatások azonoságát, illetve hasonlóságát önmagában kell vizsgálni, az eredet tekintetében fennálló összetéveszthetőség külön feltétel. A hasonlóság vizsgálatánál figyelembe kell venni az áruk, illetve szolgáltatások fajtáját, jellegét, rendeltetését, forgalmazási körülményeit, használati, illetve fogyasztási módját, azt, hogy egymást helyettesítők vagy egymást kiegészítők-e, és nem utolsósorban a releváns fogyasztók körét.¹⁰⁰

Az áruk, illetve szolgáltatások hasonlóságánál nem kritérium az összetéveszthetőség. A fogyasztók nyilván nem tévesztik össze az almát a cseresznyével, de ezek – azonos árukategóriába (gyümölcs) tartozván – hasonlóak egymáshoz. A Legfelsőbb Bíróság egy döntésében a következőket fejtette ki: „Az áruk hasonlósága esetén a megjelölésnek a lajstromozhatóságból való kizártságát akkor is meg kell állapítani, ha egyébként az egyes áruk és szolgáltatások között a [vásárló] szakember különbséget is tud tenni”.¹⁰¹

Az áruhasonlóság tekintetében nincs döntő szerepük a gyártási körülményeknek, a gyártás helyének.¹⁰² A legtöbb iparágban vannak olyan konszernek, pl. General Electric, 3M Company, Siemens, Philips, Samsung, Hitachi, amelyek széles termékkalauzával rendelkeznek, és az általuk gyártott termékek sokszor egymástól teljesen különböző árukat magukban foglaló osztályokba tartoznak. Megfordítva: az a tény, hogy kétféle árut más és más cég gyárt, vagy azokat más helyen gyártják, önmagában nem teszi ezeket védjegyjogilag különbözővé. A fogyasztó az áruval a forgalmazásnál, a vásárlásnál és a hirdetésekben találkozik, nem a gyártásnál. Komplex termékeknél a mai szakosodott és földrajzilag diverzifikált gyártási viszonyok mellett a beszállítók sokasága következtében a gyártás a fogyasztó számára a legtöbb esetben nem áttekinthető.

Ha a rendeltetés, felhasználás, forgalmazás összefügg egymással, az áruk védjegyjogilag általában hasonlóak. A 12. osztályba tartozó „gépkocsik” és „gumiabroncsok járművekhez” áruk tekintetében ezzel ellentétesen foglalt állást a Legfelsőbb Bíróság egy, az 1969. évi Vt. hatálya alá tartozó ügyben azon az alapon, hogy a gyártás műszakilag különböző és álta-

⁹⁹ 1970-es Vr. 2. § (2) bek.

¹⁰⁰ EU Bírósága C-39/97 Canon, 23. bek.

¹⁰¹ „Janus/JANUS” jogeset. Ismertette *dr. Mikófalvi Gábor*, *Védjegyvilág*, IX. évf. 2. sz., 1999, p. 15–16.

¹⁰² EU Bírósága C-39/97 Canon, 30. bek.

lában más cégeknél történik.¹⁰³ Úgy véljük, ez a döntés a fentiek szerint meghaladottnak tekinthető.

6.3.2. A Nizzai Osztályozás szerepe a hasonlóság tekintetében

A hasonlóság tekintetében fontos útmutató a Nizzai Megállapodás által létrehozott, az áruk és szolgáltatások védjegylajstromozás céljából történő nemzetközi osztályozására vonatkozó Nizzai Osztályozás. Magyarország a Nizzai Megállapodáshoz 1967-ben csatlakozott,¹⁰⁴ annak Genfben felülvizsgált, majd módosított szövege 1983-ban, illetve 1986-ban lett kihirdetve.

A Nizzai Megállapodás 2. cikkének (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy „[a] nemzetközi osztályozás jogi hatályát – a jelen Megállapodás által előírt követelményektől függően – a Külön Unió [azaz: a Nizzai Unió] országai határozzák meg.” A Vt. előírja, hogy a védjegy árujegyzékében az árukat és szolgáltatásokat a Nizzai Megállapodás szerinti osztályok felüntetésével kell felsorolni, és a védjegybejelentés, valamint a megújítás igazgatási szolgáltatási díja az osztályok számához igazodik,¹⁰⁵ de a Vt. a védjegyoltalom tekintetében anyagi jogi hatályt nem fűz az osztályozáshoz.¹⁰⁶

Ezen az alapon áll a nemzetközi Védjegyjogi Szerződés is, amely szerint az árukat, illetve szolgáltatásokat egyetlen tagállamban sem kell egymáshoz hasonlónak, illetve egymástól eltérőnek tekinteni pusztán azon az alapon, hogy azok a tagállamnak a védjegyek lajstromozásával megbízott hatósága által eszközölt lajstromozásban vagy közzétételben a Nizzai Osztályozás ugyanazon osztályába, illetve különböző osztályaiba tartoznak.¹⁰⁷

A Nizzai Osztályozás úgy van felépítve, hogy az azonos és hasonló áruk, illetve szolgáltatások lehetőleg ugyanabba az osztályba tartozzanak. Ennek következtében a Nizzai Osztályozás szerint azonos osztályba tartozó áruk, illetve szolgáltatások általában azonosnak vagy hasonlóknak tekinthetők, a különböző osztályokba tartozók pedig általában különbözőnek. A Nizzai Osztályozás azonban – a fentiek szerint – anyagi jogi tekintetben csak segédeszköz lehet. Adott esetben a konkrét áruk, illetve szolgáltatások fenti szempontok szerinti összetetésével kell megállapítani, hogy fennáll-e védjegyjogi hasonlóság, avagy az áruk, illetve szolgáltatások különbözőek.¹⁰⁸

A Nizzai Osztályozásban vannak olyan, széles árukört felölelő osztályok, amelyekben belül egyes árucsoportokba tartozó áruk nem tekintendők hasonlóknak valamely másik árucso-

¹⁰³ BH 1976/18 „CAVALLINO”.

¹⁰⁴ 1967. évi 7. tvr. és az ennek végrehajtásáról szóló 3/1967. (IV. 1.) OT sz. rendelet, melyeket 1967. március 23. napjától kellett alkalmazni.

¹⁰⁵ Vt. 52. § (3) bek.; Díjrendelet 11. § (1) bek.

¹⁰⁶ Dr. Millisits Endre: A Nizzai Osztályozás elve és gyakorlata. Iparjogvédelmi Szemle, a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő melléklete, 104. évf. II. sz., 1999. április, p. 9–12.

¹⁰⁷ VSZ 9. cikk (2) bek.

¹⁰⁸ BH 1976/150 „STARRETT/STARLETTE”.

portba tartozókhöz. Például az 5. áruosztályban általában hasonlóknak tekintik az embergyógyászati és állatgyógyászati termékeket, készítményeket. Ugyancsak az 5. áruosztályba tartoznak a növényvédő szerek, ezek jellege, rendeltetése, felhasználási területe és forgalmazási körülményei eléggé eltérőek a gyógyászati termékekétől.

Egy, az 1969. évi Vt. hatálya alatt hozott döntés szerint a növényvédő szerek körébe tartozó fungicid (gombaölő) készítmények és a korábbi védjegy szerint ugyancsak az 5. osztályba tartozó izomgörcsoldó- és reumatapaszok egymástól különböző, azaz nem hasonló áruk.¹⁰⁹

Két másik döntés szerint, ugyancsak az 1969. évi Vt. hatálya alatt, a kártékony állatok irtására szolgáló készítmények, az élősdi gombákat pusztító anyagok (fungicidek) és a gyomirtó szerek (herbicidek) hasonlóak a korábbi védjegy szerinti gyógyszerkészítményekhez,¹¹⁰ és a kártékony állatok irtására szolgáló készítmények hasonlóak az állatgyógyászati termékekhez.¹¹¹

Elutasítottak egy védjegybejelentést, amely az 5. osztály fejezetcímeinek megfelelő árukra vonatkozott egy korábbi, hasonlóknak minősülő védjegyre alapozott felszólalás alapján, ahol a korábbi védjegy az 5. osztályban gyógyszerészeti termékekre vonatkozott, amiből az következik, hogy a fejezetcímek szerinti valamennyi árut azonosnak vagy hasonlóknak tekintették.¹¹²

A 6. osztályban is vannak egymáshoz nem hasonló áruk; az ércek, valamint nem nemesfémek és ötvözeteik védjegyjogilag nem hasonlóak pl. az ugyanebbe az osztályba tartozó fémkoporsókhoz és páncélszekrényekhez.

Különösen tág árukörű a 9. osztály, amelyben pl. védjegyjogilag nem hasonlóak a CD-k a mágneskártyákhoz,¹¹³ a számítógépek a tűzoltókészülékekhez, az audiovizuális tanítási eszközök a félvezetőkhöz, a transzformátorok a golyóálló mellényekhez, a kontaktlencsék a mérlegekhez, a mentőövek a szoftverekhez.

A 14. osztályba tartozó nemesfémek és ötvözeteik védjegyjogilag nem hasonlóak az ugyanebbe az osztályba tartozó atomórákhoz és napórákhoz.

Vannak olyan osztályok, amelyeknél a joggyakorlat általában az adott osztályba tartozó valamennyi árut hasonlóknak tekinti. Ilyen pl. a ruházati cikkekre, lábbelikre, fejfedőkre vonatkozó 25. osztály, az alkoholmentes italokra és sörökre vonatkozó 32. osztály,¹¹⁴ és az alkoholtartalmú italokra (sörök kivételével) vonatkozó 33. osztály.

¹⁰⁹ BH 1990/296 „MOTTO/MOTTÓ”.

¹¹⁰ LB Pkf.IV.24.188/1998/2 „DIVIDEND/DIVIDENDE”. Ismertette *dr. Millisits Endre*, Védjegyvilág, IX. évf. 2. sz., 1999, p. 29.

¹¹¹ LB Pkf.IV.24.025/1998/4 „CLOMICALM/CLOMIAZIN”. Ismertette *dr. Mikófalvi*: i. m. (74), p. 29–30.

¹¹² LB Pfv.IV.21.825/2010/4 „Veneton/VENORUTON”.

¹¹³ FÍT 8.Pkf.25.550/2006/3 „netQuick/QUICK”.

¹¹⁴ FÍT 8.Pkf.26.368/2008/4 „SZENT ISTVÁN ÁSVÁNYVÍZ/Szent István”; FÍT 8.Pkf.26.005/2011/4 „BOSS/BASS”; Kúria Pfv.IV.20.169/2012/4 „BUD/BUDWEISER”.

Vannak aztán olyan áruk, illetve szolgáltatások, amelyek ugyan egymástól eltérő osztályokba tartoznak, de melyeket a joggyakorlat fajtájuk, jellegük, rendeltetésük, forgalmazási körülményeik és használati, illetve fogyasztási módjuk miatt védjegyjogilag mégis hasonlóknak tekint. Ilyen egyes áruk, illetve szolgáltatások tekintetében fennálló hasonlósági kapcsolat van pl. a következő osztályok között:

- 1. osztály (mezőgazdasági vegyi termékek, trágyák) és 5. osztály (növényvédő szerek),¹¹⁵
- 1. osztály (ipari ragasztószerek) és 16. osztály (háztartási ragasztók),
- 3. osztály (dezodorok személyes használatra) és 5. osztály (dezodorok nem személyes használatra),
- 5. osztály (orvosi kötszerek) és 10. osztály (ortopédiai kötések),
- 5. osztály (diétás élelmiszerek) és 29–30. osztály (élelmiszerek),
- 5. osztály (táp- és gyógyadalékok takarmányhoz) és 31. osztály (takarmányok állatok részére),¹¹⁶
- 6. osztály (fém építőanyagok) és 19. osztály (nem fém építőanyagok),
- 7. osztály (motorok, hajtógépek) és 12. osztály (szárazföldi járművek motorjai és hajtógépei),
- 9. osztály (számítógépek, távközlési berendezések) és 16. osztály (távközlési és informatikai tárgyú időszakos kiadvány),¹¹⁷
- 11. osztály (villamos főzőedények) és 21. osztály (háztartási és konyhai edények),
- 19. osztály (épületek) és 37. osztály (építkezés), valamint 42. osztály (építésiterv-készítés),
- 24. osztály (textilárúk) és 25. osztály (ruházati cikkek),¹¹⁸
- 29. osztály (hús- és tejtermékek, lekvárok, mazsola, étkezési olajok és zsírok), 30. osztály (csemege- és pékáruk, cukrászsütemények, fűszerek) és 31. osztály (magok, friss gyümölcsök és zöldségek),¹¹⁹
- 30. osztály (fagyalt, jégkrém) és 32. osztály (gyümölcslevek, szörpök, alkoholmentes italok),¹²⁰
- 32. osztály (alkoholmentes italok, sörök) és 33. osztály (alkoholtartalmú italok),¹²¹
- 37. osztály (javítás, ruhaneműk tisztítása) és 40. osztály (anyagmegmunkálás, ruházat festése),
- 39. osztály (utazásszervezés) és 43. osztály (szálláshelyfoglalás, ideiglenes szállásadás).¹²²

¹¹⁵ FÍT 8.Pkf.25.917/2007/5 „NEVIKÉN”.

¹¹⁶ BH 1984/398 „Sakktábla alakzat”.

¹¹⁷ BH 2000/295 „MODEM IDŐK”.

¹¹⁸ FT 1.Pk.20.265/2012/9 „T ábr./T ábr.”.

¹¹⁹ LB Pfv.IV.22.868/2001/5 „GILAN/Gilan”.

¹²⁰ Főv. Bír. 3.Pk.25.954/1999/3 „SOLERO/SOLERO”.

¹²¹ BH 1997/580 „PROMONTOR/PROMONTOR”.

¹²² LB Pfv.IV.21.909/2008/4 „www.piroska.hu/PIROSCHKA”.

Hasonlóság fennállhat olyan áru esetén is, amely más áru része, tartozéka. Egy elektromos roller vázán elhelyezett, önálló funkciójú táska hasonló a 18. osztályba tartozó táskákhoz, jóllehet a roller a 12. osztályba tartozik.¹²³

Egy védjegybitorlási ügyben megállapították, hogy számítógépes termékek és szolgáltatások reklámozása az interneten a védjeggyel összetéveszthetőségig hasonló doménnév alatt, mint a 35. osztályba tartozó szolgáltatás, hasonló a védjegy árujegyzékében szereplő, a 9. osztályba tartozó számítógépekhez és számítástechnikai termékekhez.¹²⁴

Egy doménnévvel elkövetett másik védjegybitorlási ügyben megállapításra került, hogy a 35. osztályba tartozó „fürdő- és szállodai szolgáltatások reklámozása” hasonló a 41. osztályba tartozó „sport- és kulturális szervezés” szolgáltatásokhoz, figyelemmel arra is, hogy „az átlagos fogyasztó nem tesz különbséget a szolgáltatás reklámozása és a reklámozott szolgáltatás között”.¹²⁵

Ezeknél az ügyeknél a hasonlóság megállapítása a Vt. 12. § (1) bekezdésének *b*) pontja alapján történt. A jogesetek azonban iránymutatók a hasonlóságnak a kizáró okok körében [Vt. 4. § (1) bek. *b*) pont] történő megítélésénél is, mivel a két törvényhelynél azonos jogértelmezést kell alkalmazni. Utalunk az EU Bírósága „Arthur/Arthur et Félicie” előzetes döntésére, amelyre az 5. lábjegyzetben hivatkoztunk.

Hasonló lehet valamely szolgáltatás és az áru, amelyre a szolgáltatás vonatkozik, illetve amelyet a szolgáltatásnál felhasználnak. Ilyenek pl. a következő osztályok:

- 35. osztály (valamely áruval kapcsolatos kereskedelmi szolgáltatás, reklámozás) és az osztály, amelybe az adott áru tartozik,
- 35. osztály (irodagépek kölcsönzése) és 37. osztály (irodagépek javítása), valamint 16. osztály (irodagépek),
- 37. osztály (gépkocsijavítás) és 39. osztály (gépkocsikölcsönzés), valamint 12. osztály (gépkocsik),
- 38. osztály (távközlési szolgáltatások) és 9. osztály (hangok vagy képek továbbítására szolgáló készülékek, számítógépek, távközlési berendezések),¹²⁶
- 41. osztály (kiadói tevékenység) és 16. osztály (könyvek, folyóiratok),
- 42. osztály (számítógéppel és számítógépprogramokkal kapcsolatos szolgáltatások) és 9. osztály (számítógépek, szoftver),
- 43. osztály (vendéglátás) és 32. osztály (sörök, alkoholmentes italok), valamint 33. osztály (alkoholtartalmú italok),¹²⁷

¹²³ EBH 2011/2409 „Skót mintázat rollertáskán/Skót mintázat”.

¹²⁴ BH 2005/145 „ADI”.

¹²⁵ EBH 2009/1962 „t-gallery.hu/T-Gallery”.

¹²⁶ I. m. (117).

¹²⁷ FT 3.Pk.25.544/2012/4 „palinka.com”. Ismertette: SZTNH Összefoglaló a bírósági döntésekről, 2013/III. negyedév, p. 4–5.

- 44. osztály (orvosi, állatgyógyászati, szépségápolási szolgáltatások) és 3. osztály (kozmetikumok), 5. osztály (gyógyszerek, állatgyógyászati készítmények), valamint 10. osztály (sebészeti, fogorvosi eszközök és implantátumok).¹²⁸

Időnként a Nizzai Osztályozást módosítják, ennek során egyes árukat, illetve szolgáltatásokat törölnek, illetve beiktatnak. Előfordul az is, hogy valamely árut vagy szolgáltatást áthelyeznek egy másik osztályba. Ilyen okból is lehet tehát azonossági, illetve hasonlósági kapcsolat két osztály között.

A 8. kiadással, amely 2002. január 1-jétől hatályos, pl. a játékkártyák és konfettik átkerültek a papírárúkra vonatkozó 16. osztályból a játékokra vonatkozó 28. osztályba, az érmebedobós játékautomaták a 9. osztályból a 28. osztályba, a nyomdai és ehhez hasonló szolgáltatások a 42. osztályból a 40. osztályba, a fényképészet, fotóriportok készítése, filmezés és fordítás a 42. osztályból a 41. osztályba.¹²⁹

A Nizzai Osztályozás említett 8. kiadásával az osztályozás felépítése is részben megváltozott. A korábban a 42. osztályba sorolt szolgáltatások egy része maradt az új 42. osztályban, de számos szolgáltatás az újonnan felállított 43–45. osztályba lett átsorolva. Ezért a korábbi védjegyállomány 42. osztálya és az újabb védjegyállomány 43–45. osztálya között is fennáll azonossági, illetve hasonlósági kapcsolat. Ez a helyzet pl. a személyes és közösségi jellegű, valamint a biztonsági szolgáltatásokkal, amelyek korábban a 42. osztályban voltak, a változás után pedig a 45. osztályba tartoznak.

A 2007. január 1-jétől hatályos 9. kiadással a nemesfém-ből készült használati tárgyak – az ékszerek, órák és más időmérő eszközök kivételével – átkerültek a 14. osztályból abba az osztályba, ahová a használati tárgy tartozik, továbbá a jogi és iparjogvédelmi szolgáltatások átkerültek a 42. osztályból a 45. osztályba.¹³⁰

A 2012. január 1-jétől hatályos 10. kiadással a képernyős elektronikus játékok átkerültek a 9. osztályból a 28. osztályba.

Adott esetben speciális áruféleségeknél vita esetén szakértői bizonyításnak is helye lehet a tekintetben, hogy két áru, illetve szolgáltatás hasonlóknak tekintendő-e vagy sem. A bejelentő által beszerzett műszaki szakértői véleményt és a kirendelt igazságügyi szakértő véleményét figyelembe véve a Legfelsőbb Bíróság a 7. osztályba tartozó kompresszorokat nem tekintette hasonlóknak az ugyancsak a 7. osztályba tartozó tengelykapcsolókhöz és fogaskerekekhez.¹³¹

A Nizzai Osztályozás áru- és szolgáltatásosztályainak fejezetcímeit tartalmazó árujegyzék értelmezésével foglalkozott az EU Bírósága a 2012. június 19-i előzetes döntésében a C-307/10 IP TRANSLATOR-ügyben. A döntést és azzal kapcsolatban az SZTNH által kiadott

¹²⁸ LB Pf.IV.20.517/1996/2 „DENTIMPLANT”. Ismertette *dr. Mikófalvi Gábor*, Védjegyvilág, VII. évf. 2. sz., 1997, p. 13–16.

¹²⁹ *Dr. Millisits Endre*: A Nizzai Osztályozás aktuális kérdései. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő melléklete, 109. évf. 1. sz., 2004. február, p. 12–15.

¹³⁰ SZTNH M1001081 „JogTárház/JOGTÁR”.

¹³¹ Lásd a 69. és 70. lábjegyzetben hivatkozott „CENTAC/CENTA” jogesetet.

tájékoztatót *Vida Sándor* ismertette.¹³² Az IP TRANSLATOR-ügy végrehajtásáról a BPHH és az EU-tagországok védjegy hivatalai 2013. május 2-án közös közleményt adtak ki, melynek folyamánként három közös közlemény került kiadásra az „IP Translator”-ügy végrehajtásáról, a Nizzai Osztályozás szerinti fejezetcímek általános kifejezéseire vonatkozó közös gyakorlatról és az árujegyzék kifejezéseinek elfogadhatóságára vonatkozó közös gyakorlatról.¹³³

Az áruk és szolgáltatások összehasonlítása tekintetében a BPHH által követett gyakorlatról részletes, jogesetekkel személtetett ismertetés található a BPHH rendszeresen frissített kézikönyvében.¹³⁴ Ennél szűkszavúbb az SZTNH által közétett védjegy ügyintézés módszertani útmutatója.¹³⁵

Rövidítések

AB	Alkotmánybíróság
Alaptörvény	Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.), figyelembe véve annak első módosítását (2012. június 18.), második módosítását (2012. november 9.), harmadik módosítását (2012. december 21.), negyedik módosítását (2013. március 25.) és ötödik módosítását (2013. szeptember 23.)
BH	Bírósági Határozatok
BPHH	Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (Védjegyek és Formatervezési minták), Office for Harmonization in the Internal Market
Djrendelet	19/2005. (IV. 12.) GKM rendelet a Magyar Szabadalmi Hivatal előtti iparjogvédelmi eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól
EBH	Elvi Bírósági Határozatok
EJEB	Emberi Jogok Európai Bírósága (European Court of Human Rights)
EK-szerződés	Szerződés az Európai Gazdasági Közösség létrehozásáról (Római Szerződés)
EU Bírósága	Az Európai Unió Bírósága (Court of Justice of the European Union; korábban: European Court of Justice)
EU Törvényszéke	Az Európai Unió Törvényszéke (General Court of the European Union; korábban: Court of First Instance)
Fgytv.	1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről
FÍT	Fővárosi Ítéltábla
Fmtv.	2001. évi XLVIII. törvény a formatervezési minták oltalmáról
Föv. Bír.	Fővárosi Bíróság

¹³² *Dr. Vida Sándor*: Hogyan kell az árukat meghatározni a védjegybejelentésben? Az EU Bíróságának ítélete. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 5. (115.) évf. 3. sz., 2010. június, p. 75–91.

¹³³ A három közlemény 2014. február 20-i magyar szövege elérhető az SZTNH <http://sztnh.gov.hu/hirek/2014/hirek> honlapján.

¹³⁴ OHIM Manual, Part C, Section 2, Chapter 2: Comparison of Goods and Services.

¹³⁵ A védjegy ügyintézés módszertani útmutatója, Első Rész, II. Fejezet, 2.1. pont: www.sztnh.gov.hu/vedjegy/vedj_modszertan/vedjegy_modszertan.pdf.

FT	Fővárosi Törvényszék
Fttv.	2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról
Hmtv.	1991. évi XXXVIII. törvény a használati minták oltalmáról
Régi irányelv	A Tanács 1988. december 21-i 89/104/EGK első irányelve a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről
Irányelv	Az Európai Parlament és a Tanács 2008/95/EK irányelve (2008. október 22.) a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről (kodifikált változat)
Régi KVR	A Tanács 40/94/EK rendelete (1993. december 20.) a közösségi védjegyről
KVR	A Tanács 207/2009/EK rendelete (2009. február 26.) a közösségi védjegyről (kodifikált változat)
LB	Legfelsőbb Bíróság
Lisszaboni Megállapodás	Az eredetmegjelölések oltalmára és nemzetközi lajstromozására vonatkozó Lisszaboni Megállapodás (kihirdette az 1982. évi 1. törvényerejű rendelet)
Madridi Jegyzőkönyv	A védjegyek nemzetközi lajstromozásáról szóló Madridi Megállapodáshoz kapcsolódó 1989. évi Jegyzőkönyv (kihirdette az 1999. évi LXXXIII. törvény)
Madridi Megállapodás	A gyári vagy kereskedelmi védjegyek nemzetközi lajstromozására kötött Madridi Megállapodás (a Stockolmi Szöveget kihirdette az 1973. évi 29. törvényerejű rendelet)
Magyar–Amerikai Megállapodás	Megállapodás a Magyar Köztársaság Kormánya és az Egyesült Államok Kormánya között a szellemi tulajdonról (kihirdetve: 1993/26. Nemzetközi Szerződés a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériuma közgazgatási államtitkárától, Magyar Közlöny, 1993. évi 173. szám)
MSZH	Magyar Szabadalmi Hivatal (1996–2010)
Nizzai Megállapodás	A gyári vagy kereskedelmi védjegyekkel ellátható termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó Nizzai Megállapodás (a Genfben 1977. május 13-án felülvizsgált szöveg kihirdetve: 1983/1. Nemzetközi Szerződés az Országos Találmányi Hivatal elnökétől, Magyar Közlöny, 1983. évi 5. szám; a Genfben 1979. szeptember 28-án elfogadott módosítás kihirdetve: 1986/13. Nemzetközi Szerződés az Országos Találmányi Hivatal elnökétől, Magyar Közlöny, 1986. évi 40. szám)
Nizzai Osztályozás	A Nizzai Megállapodás szerint nemzetközi osztályozás 10. kiadása, World Intellectual Property Organization, Geneva, 2011. A 2014-es elektronikus változat [„NCL(10–2014)”] hatályos 2014. január 1-jétől. Megtalálható a következő honlapon: http://wipo.int/classification/en/ . A magyar szöveg elérhető az SZTNH alábbi honlapján: http://classifications.mszh.hu/nice/ .
OHIM	Office for Harmonization in the Internal Market, Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (Védjegyek és Formatervezési Minták)

OHIM Manual	Manual of Trade Mark Practice. Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs). Aktuális szövege elérhető a következő honlapon: https://oami.europa.eu/ohimportal/en/manual-of-trade-mark-practice
OTH	Országos Találmányi Hivatal (1950–1996)
Ptk.	2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
PUE	Az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Uniós Egyezmény (a Stockholmi Szöveget kihirdette az 1970. évi 18. törvényerejű rendelet)
Szt.	1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról
SZTNH	Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (2011–)
Tpvt.	1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról
TRIPS-megállapodás	Megállapodás a szellemi tulajdon kereskedelmi vonatkozásairól [a Marrakesh-i Egyezmény 1. C) melléklete] (kihirdette az 1998. évi IX. törvény)
VSZ	Védjegyjogi Szerződés (kihirdette az 1999. évi LXXXII. törvény)
Vt.	1997. évi XI. törvény a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról
WIPO	Szellemi Tulajdon Világszervezete (World Intellectual Property Organization)
1890. évi Vt.	1890. évi II. törvénycikk a védjegyek oltalmáról
1895. évi Vt. novella	1895. évi XLI. törvénycikk a védjegyek oltalmáról szóló 1890. évi II. törvénycikk módosításáról és kiegészítéséről
1969. évi Vt.	1969. évi IX. törvény a védjegyről
1970-es Vr.	2/1970. (VII. 1.) OMF–IM együttes rendelet a védjegyről szóló 1969. évi IX. törvény végrehajtásáról